

» www.rsyd.dk

Årsrapport 2022

Ledelses- og regnskabsberetning

Indholdsfortegnelse

Ledelsesberetning	3
Beretninger	
Sundhed	
- Generelt	16
- Sygehuse m.v.	24
- Sygesikring	34
Social og Specialundervisning	37
Regional Udvikling	45

Ledelsesberetning

Ledelsesberetning

2022: Endnu et ekstraordinært år

Udløberne af pandemien har i sagens natur påvirket driftsvilkårene i 2022 gennemgribende på utroligt mange felter og planer. Ud over direkte relaterede merudgifter drejer det sig bl.a. om mindre aktivitet som følge af udskudte undersøgelser og behandlinger på grund af kapacitetsudfordringer, højt sygefravær m.v., hvortil kommer fortsatte udfordringer med at rekruttere og fastholde relevant personale.

Til dette kan så lægges markant stigende priser, ikke mindst vedr. energi

Også det "ordinære" 2022-resultat er derfor ekstraordinært. Umiddelbare – og vanlige – sammenligninger i forhold til budget og/eller tidligere års regnskabsresultater er derfor vanskelige.

Positivt driftsresultat

De samlede driftsomkostninger er på 28.671,1 mio. kr. Finansieringen udgør i alt 29.140,0 mio. kr.

Regionernes budgetter og regnskaber opstilles efter omkostningsbaserede principper. Med i en vurdering af driftsresultaterne hører derfor, at der heri indgår *beregnete* omkostninger – fx afskrivninger og hensættelser – som ikke repræsenterer et træk på likviditeten her og nu. Omvendt skal finansieringen vedr. Sundhed og Regional Udvikling alene dække *udgifterne* – og altså ikke beregnede omkostninger – *til både drift og anlæg*, svarende til likviditetstrækket i året.

For Social og Specialundervisning samt Regional Udvikling gælder desuden, at resultaterne skal vurderes i sammenhæng med tidligere års resultater, da de to områder over tid skal være i økonomisk balance.

Regionens virksomhed omfatter tre hovedområder:

- Sundhed
- Social og Specialundervisning
- Regional Udvikling.

hver med sin særskilte finansiering.

Sundhed finansieres af bloktilskud fra staten samt resultatafhængigt bidrag fra staten og aktivitetsafhængige bidrag fra kommunerne. Regional Udvikling finansieres af bloktilskud fra staten og udviklingsbidrag fra kommunerne. Social og Specialundervisning finansieres via takstbetaling fra kommunerne.

Der er tale om tre adskilte kasser. Finansiering til ét område må ikke bruges til andet formål. Der kan altså ikke prioriteres på tværs af de tre områder.

I resultaterne for de tre områder indgår deres respektive andele af Fælles formål og administration samt Renter.

Omkostningerne til Fælles formål og administration er godt 8 mio. kr. lavere end budgetteret. Renter udviser merudgifter på i alt 296 mio. kr., først og fremmest på grund af kurstab på obligationer som følge stigende renter.

Som udgangspunkt vil mer-/mindreforbrug på drift og anlæg blive genbevilget i 2022.

Budget- og aftaleoverholdelse

De årlige økonomiaftaler med regeringen angiver de ydre rammer og vilkår for regionernes virksomhed.

Aftalerne fastlægger bl.a. udgiftslofter for Sundhed hhv. Regional Udvikling. Regionerne har i budgetterne i alle år siden 2007 overholdt aftalerne.

Alle tre hovedområder har fra starten været omfattet af krav om balance, så finansieringen over tid skal være lig med eller større end omkostningerne.

Regionens økonomiske planlægning samt løbende opfølgning og styring har fokus på såvel budget- som aftaleoverholdelse.

Budgetloven

Med budgetloven videreføres de to udgiftslofter for Sundhed og Regional Udvikling. Samtlige driftsudgifter på de to områder, ekskl. renter, er omfattet af lofterne, som gælder for de fem regioner under ét.

Ledelsesberetning

Samtidig er – formelt – introduceret fireårige udgiftslofter. Dog indebærer det ikke længere planlægningshorisont for regionerne i praksis, da råderum i de samlede offentlige udgifter i overslagsårene er del af den statslige ramme. Tværtimod opgøres overholdelse af udgiftslofterne i et étårigt perspektiv, understøttet af sanktioner. Mindreforbrug i forhold til driftsloftet ét år gør det altså ikke muligt at afholde merudgifter i efterfølgende år med henvisning til tidsforskydninger eller opsparring. Desuden anskues udgiftslofterne for drift og anlæg hver for sig. Det er altså heller ikke muligt at overføre et evt. råderum på driften til anlæg.

Udjævning af udsving i udgifterne mellem år

Med budgetloven udgør udsving i overførsler til året hhv. fra året derfor en styringsmæssig udfordring. Muligheden for at håndtere udsving/periodisering af udgifter over år, fx som følge af forsinkelse i planlagte aktiviteter, og altså overføre mindre-/merforbrug er imidlertid helt central for at fastholde hensigtsmæssig økonomisk adfærd på alle niveauer i regionen.

Regionen fastholder derfor overførselsadgangen; på Sundhed dog således, at genbevillinger vedr. driften ud over 1 pct. af nettobudgettet skal begrundes konkret og tidspunkt for anvendelse heraf aftales.

Grundet størrelsen af den samlede økonomi på sundhedsområdet svarer tilfældige udsving eller periodeforskydninger på +/- 1 pct. til +/- 250 mio. kr., som altså skal håndteres inden for udgiftsloftet i det enkelte år.

Enkelte, store udgiftsposter budgetteres ud fra et stabilitets-/forsigtighedsprincip. Det gælder fx behandling på fremmede sygehuse, hvor den faktiske udgiftsudvikling er vanskelig at forudsige og styre.

Formålet er at have et "værn" mod uforudsete, negative udgiftsudsving i året. Ikke blot i forhold til konkrete formål, men også bredere i forhold til det samlede sundhedsområde, herunder sygehusmedicin og medicin-tilskud. Som led i den løbende opfølgning og styring skal "værnet" minimere risikoen for, at regionsrådet i budgetåret skulle blive nødsaget til at iværksætte "stop-go"-initiativer for at overholde udgiftsloftet.

Også andre tiltag sigter på at udjævne udsving i udgifterne såvel i året som mellem år i forhold til vanskeligt styrbare udgiftsområder.

Fx er etableret en intern forsikringsordning vedr. patientskadeerstatninger for at give større budgetsikkerhed, da indbetalingen hertil i året dermed ligger fast. Budgetsikkerheden er også øget via en indbetalt "forskudspræmie". En uforudset stigning i et enkelt år kan dermed håndteres uden ekstraordinær præmieindbetaling. På tilsvarende vis er pensionsforpligtelsen ad flere omgange genforsikret for grupper af tjenestemænd for at dæmpe stigningen i udgifterne hertil fremadrettet.

Ligeledes er indfriet leasingforpligtelser vedr. medicoteknisk apparatur m.v.

Som modtræk mod de forsinkelser, som overførsler repræsenterer i forhold til udgiftsloftet i det enkelte år, arbejdes aktivt med at fremrykke planlagte og budgetterede initiativer. Det gælder fx indkøb af medicin og lægelige artikler, anskaffelser samt renoveringer og vedligehold, energioptimering og klimatilpasning m.v.

Tilsvarende søges midlertidige råderum i det enkelte år i videst muligt omfang anvendt til at konsolidere regionens samlede økonomi – drift og anlæg – i såvel det kommende som efterfølgende år.

Siden 2018 har denne konsolideringstilgang til regionens flerårige, økonomiske planlægning og styring desuden haft et mere strategisk sigte. Indflytning på og ibrugtagning af Nyt OUH er således forbundet med betydelige engangsudgifter på over 500 mio. kr. til fx selve flytningen, dobbeltdrift på to matrikler i en periode m.v., hvilket skal håndteres inden for regionens udgiftsloft de(t) pågældende år. For at kunne håndtere dette er det derfor nødvendigt at ændre periodiseringen af forbruget på centrale rammer m.v. Den kommende flytning medfører derfor behov for at fremrykke andre udgifter til perioden 2019-2024 for på den måde at "spare op", så der er økonomisk råderum til flytterelaterede udgifter m.v. i årene efter.

Fortsat aftaleoverholdelse

Resultatet for Sundhed ligger 42 mio. kr. under regionens andel af det aftalte udgiftsloft for 2022, svarende til 0,9 pct., når der korrigeres for afholdte COVID-19 relaterede merudgifter.

Resultatet for Regional Udvikling svarer til regionens andel af det aftalte udgiftsloft.

Ledelsesberetning

Højt investeringsniveau

Anlægsudgifterne er på i alt 1.679,4 mio. kr. brutto, hvoraf kvalitetsfondsbyggeriet Nyt OUH tegner sig for 1.112 mio. Herudover er medicoteknisk apparatur m.v. for ca. 300 mio. kr. anskaffet via leasing.

Store igangværende byggeprojekter

Regionen har fået støtte fra den statslige kvalitetsfond til tre byggerier:

- **Udbygning/modernisering af Kolding Sygehus:** Afsluttet i 2017 inden for den meddelte ramme.
- **Udbygning af Aabenraa Sygehus:** Afsluttet i 2021 med en overskridelse på 12 mio. kr. i forhold til den meddelte ramme, svarende til 0,8 pct.
- **Nyt OUH:** Ventes ibrugtaget i 2025 alternativet foråret 2026 med en overskridelse på 6 pct. af den meddelte ramme.

Støtten fra kvalitetsfonden udgør ca. 60 pct., mens regionen selv finansierer resten, heraf 12,5 pct. via lån.

Det fjerde akutsygehus – i Esbjerg – fik ikke støtte og finansieres derfor af regionens egne anlægsmidler. Det gjaldt også ombygning af den del af Kolding Sygehus, som ikke var del af kvalitetsfondsbyggeriet.

Uagtet kvalitetsfondsbyggeriernes størrelse omfatter de kun en del af regionens samlede bygningsmasse og kan ikke stå alene. Som supplement til de fire store akutsygehuse omdannes sygehuse i Vejle, Svendborg og Sønderborg derfor parallelt hermed til specialsygehuse.

Heller ikke projekter på psykiatriområdet opnåede støtte fra kvalitetsfonden. Regionsrådet besluttede derfor i 2010 at fremrykke investeringer for dels at forbedre forholdene for patienter og medarbejdere, dels at høste driftsmæssige gevinster tidligere end forudsat.

Udbygning af retspsykiatrien i Middelfart og nye afdelinger i Aabenraa, Esbjerg og Odense finansieres derfor af egne midler. Den nye psykiatriske afdeling i Vejle er gennemført som OPP for at fremskynde etableringen. Også voksenpsykiatrien i Nyt OUH og dele af ny køkkenfunktion i Odense gennemføres som OPP.

Investeringerne på det sociale område følger den boligplan, som regionsrådet har vedtaget, så alle voksne brugere over en årrække tilbydes en to-rums bolig med eget bad og toilet.

Løbende behov for (gen)investeringer i apparatur og it

Værdien af regionens samlede kapitalapparat udgør 14,8 mia. kr. Ud over en meget stor bygningsmasse er sygehusvæsenet også karakteriseret ved at være meget kapitalintensivt, hvad angår apparatur og it m.v.

Der er derfor behov for løbende at udskifte medicoteknisk apparatur m.v. Dels fordi det ofte har en relativ kort, teknologisk levetid, dels af hensyn til patientsikkerheden og kvaliteten i behandlingen. Hertil kommer behovet for at nyanskaffe apparatur, bl.a. fordi nye behandlingstilbud ofte forudsætter investeringer.

Investeringerne bidrager samtidig til mere effektive arbejdsgange m.v. og understøtter på den måde sygehusenes omkostningseffektivitet. Det gælder også forbedringer af arbejdsmiljø, energistandarder m.v.

Aktuelt er en ny, elektronisk patientjournal EPJ SYD implementeret på alle enheder. Det samme gælder for RIS/PACS på det billeddiagnostiske område. Hertil kommer andre investeringer i it, digitalisering samt cybersikkerhed, bl.a. som led i den strategi og de pejlemærker, der er aftalt med regeringen i de årlige økonomaftaler.

Pengestrøm og likviditet

Opgørelsen af pengestrømme viser, hvordan drift, investeringer samt finansiering m.v. i året påvirker regionens likviditet.

I det omkostningsbaserede driftsresultat indgår som nævnt beregnede omkostninger, der ikke her og nu udgør et træk på likviditeten. Det gælder fx afskrivninger, optjente feriepenge og hensættelser til pension til tjenestemandsansatte. Korrigeret herfor påvirker driften likviditeten i positiv retning med 742,2 mio. kr.

Omvendt indebærer investeringer i bygninger, apparatur og it m.v. et træk på likviditeten på -785,1 mio. kr.

Ledelsesberetning

Øvrige likviditetsforskydninger udgør 477,5 mio. kr. Ud over afdrag på hhv. optagelse af lån indgår heri bl.a. også hensættelse til kvalitetsfundsbyggerierne og forbrug heraf, forskydninger i kortfristede mellemværender samt øvrige finansielle poster.

Likviditet

Likviditeten er på 2.038,3 mio. kr. ultimo året. I gennemsnit for hele 2022 – dvs. opgjort efter den såkaldte kassekreditregel – har likviditeten været på 2.004,2 mio. kr., hvilket er en stigning i forhold til året før.

Restkompensation vedr. COVID-19 relaterede merudgifter opgøres og udbetales i 2023.

Balancesum på 20,2 mia. kr.

Ved udgangen af 2022 er regionens samlede balance på ca. 20,2 mia. kr.

Regionens bygninger med apparatur, inventar m.v. repræsenterer en samlet værdi på godt 14,8 mia. kr. Værdien heraf er vokset i 2022 som udtryk for, at de samlede investeringer overstiger afskrivningerne.

Varebeholdninger har uændret en værdi på godt 0,5 mia. kr.

Kortfristede tilgodehavender udgør knap 1,9 mia. kr. og vokset. Den kortfristede gæld er steget til godt -5,5 mia. kr., hvoraf feriepenge tegner sig for godt 1,2 mia. kr.

Langfristede tilgodehavender udgør ca. 0,7 mia. kr. og omfatter bl.a. deponerede midler til finansiering af kvalitetsfundsbyggerier.

Regionens langfristede gæld er først og fremmest gæld, overtaget fra de tidligere amter. Siden 2009 er denne del af gælden nedbragt med godt 1,6 mia. kr.

I forbindelse med indbetaling i 2021 af optjente feriemidler til Lønmodtagernes Feriemidler er optaget lån på godt 1,3 mia. kr. Endvidere er siden 2014 optaget lån på ca. 1,3 mia. kr. til delvis egenfinansiering af regionens kvalitetsfundsbyggerier.

Der er i 2022 optaget lån på 101,0 mio. kr. til delvis refinansiering af afdrag.

Hensættelser udgør ca. 3,4 mia. kr., hvoraf langt hovedparten vedrører pensionsforpligtelsen over for ansatte tjenestemand. Hensættelserne hertil er faldet markant på baggrund af en ny, aktuarmæssig beregning ultimo 2022. Øvrige hensættelser vedrører arbejdsskader og patienterstatninger samt meddelte tilsagn til tredjepart vedr. projekter under Regional Udvikling.

Regionens egenkapital er vokset til godt 5,2 mia. kr. ved årets udgang, inkl. resultater vedr. tidligere år.

Mål og resultater

Nationale mål for sundhedsvæsenet

Regeringen, Danske Regioner og KL indgik i 2016 en politisk aftale om otte nationale mål for sundhedsvæsenet.

De otte nationale mål omfatter såvel kvalitetsmål som mål for sundhedsvæsenets udvikling og er:

- Bedre sammenhængende patientforløb
- Styrket indsats for kronikere og ældre patienter
- Forbedret overlevelse og patientsikkerhed
- Behandling af høj kvalitet
- Hurtig udredning og behandling
- Øget patienttilfredshed
- Flere sunde leveår
- Mere effektivt sundhedsvæsen.

I 2020 lå resultaterne for sundhedsvæsenet i Region Syddanmark på 15 ud af 33 målepunkter over landsgennemsnittet og på niveau hermed på yderligere 8.

Der er ikke offentliggjort resultater for 2021 og 2022.

Ledelsesberetning

Danmarks bedste hospitaler og behandlingssteder

Den uafhængige nyhedsavis om sundhedssektoren *Dagens Medicin* kårer hvert år Danmarks bedste hospitaler, baseret på kliniske data om behandlingskvaliteten samt patienttilfredshed. Psykiatriområdet indgår ikke i kåringen.

Inden for 53 behandlingsområder tegner sygehusene i Region Syddanmark sig 25 førstepladser. Sidste år var det 22 førstepladser ud af 61 mulige. Alle fire sygehuse er repræsenteret blandt førstepladserne.

Resultatet af kåringen af hospitaler er:

- **Bedste mindre hospital:** 1. plads til SHS Sønderborg og bedste behandling på tre områder
- **Bedste mellemstore hospital:** 3. plads til SVS Esbjerg og 4. plads til SLB Vejle
- **Bedste store hospital:** Odense Universitetshospital topper listen for 11 behandlingsområder.

Landsdækkende undersøgelse af patienttilfredshed – LUP

Mere end 405.000 patienter og fødende kvinder – heraf mere end 91.000 fra Syddanmark – har givet feedback på de oplevelser, de har haft i forbindelse med et besøg på hospitalet i 2022.

LUP 2022 består af tre delundersøgelser, der tilsammen rummer fem patienttyper:

- **LUP Somatik 2022:** 87 pct. af patienterne i Syddanmark er i høj eller meget høj grad tilfredse samlet set, hvilket svarer til resultatet på landsplan.
- **LUP Akutmodtagelse 2022:** 75 pct. af patienterne i Syddanmark er i høj eller meget høj grad tilfredse samlet set mod 72 pct. på landsplan.
- **LUP Fødende 2022:** 86 pct. af fødende kvinder i Syddanmark er i høj eller meget høj grad tilfredse med fødselsforløbet samlet set, hvilket svarer til resultatet på landsplan.

LUP Psykiatri 2022 består ligeledes af tre delundersøgelser blandt patienter og pårørende:

- **LUP Psykiatri 2022 Patienter, voksne:** 74 pct. af patienterne i Syddanmark er i høj eller meget høj grad tilfredse samlet set mod 73 pct. på landsplan.
- **LUP Psykiatri 2022 Patienter, B&U og retspsykiatri:** 70 pct. af patienterne i Syddanmark er i høj eller meget høj grad tilfredse samlet set mod 68 pct. på landsplan.
- **LUP Psykiatri 2022 Pårørende, B&U:** 76 pct. af de pårørende i Syddanmark er i høj eller meget høj grad tilfredse samlet set, hvilket svarer til resultatet på landsplan.

Tilfredsstillende resultat

Også i 2022 har der været budget- og aftaleoverholdelse for Sundhed og Regional Udvikling, når der tages højde for COVID-19 relaterede merudgifter.

Trods vanskelige styringsvilkår grundet COVID-19, højt sygefravær især først på året, rekrutteringsproblemer m.v. har alle fem sygehuse også i 2022 positive driftsresultater. Resultaterne afspejler bl.a.

- lav aktivitet i form af udskudte undersøgelser og behandlinger
- ”dyre” løsninger i form af eksterne vikarer, mer- og overarbejdsbetaling m.v.
- forsinkelse eller udskydelse af planlagte og prioriterede initiativer m.v.
- tilpasning til fremtidige, nye driftsniveauer, når forudsatte effektiviseringsgevinster ved at tage nye sygehusbyggerier i brug skal indfris
- stigende (energi)priser.

Hertil kommer mindreforbrug på dels sygesikring, dels centrale udgiftsområder. Også i 2022 har der således været en bemærkelsesværdig afdæmpet udvikling i udgifter til sygehusmedicin og medicintilskud, der tilsammen løber op i godt 3,4 mia. kr.

Som effekt af konsolideringen af regionens samlede økonomi i 2021 er frigjort midler, der i 2022 bl.a. er prioriteret til at finansiere strategisk lokal løndannelse, den såkaldte ”januarpakke”.

Også i 2022 har det været muligt fortsat at konsolidere regionens økonomi på niveau med tidligere år. Som led i den langsigtede økonomiske politik er således fremrykket indkøb og anskaffelser samt genforsikret pensionsforpligtelser, hvilket bidrager til at lette pres på de samlede økonomiske rammer – drift og anlæg – i de kommende år, ikke mindst for at tilvejebringe det ønskede og nødvendige råderum til at håndtere engangsudgifter frem mod indflytningen på Nyt OUH inden for udgiftsloftet i pågældende år.

Ledelsesberetning

Fremrykkede initiativer omhandler bl.a. (gen)investeringer i medicoteknisk apparatur og understøtter dermed regionens mål om et fortsat højt investeringsniveau. Dels for at fastholde værdien og funktionaliteten af et meget stort kapitalapparat, dels for at bidrage til høj genanvendelighed af apparatur, løst inventar m.v. ved indflytning på Nyt OUH.

Løbende investeringer i bygninger, apparatur og it er en central forudsætning for, at borgerne i Syddanmark fortsat kan tilbydes en god og sikker behandling på regionens sygehuse. Investeringerne bidrager samtidig til, at sygehusene kan fastholde omkostningseffektiviteten.

På den baggrund – og i lyset af de vanskelige drifts- og styringsvilkår – vurderes det samlede resultat for 2022 for Region Syddanmark overordnet set at være tilfredsstillende.

Ved indgangen til 2023 har regionen fortsat en stabil driftsøkonomi i balance. Resultatet udgør dermed et solidt udgangspunkt for at håndtere de udfordringer, som regionen står over for.

2023: Mod normalisering af driften

Ophør af kompensationsordninger

Refusion og kompensation for COVID-19 relaterede merudgifter er faldet bort, praktisk taget med ét slag.

Udmøntning af akutplan

Regeringen og Danske Regioner har i februar 2023 indgået aftale om akutplanen, der skal nedbringe ventetider samt øge aktiviteten og produktiviteten. I planen indgår tre målsætninger for normalisering af situationen, herunder at ventelisterne er nedbragt inden udgangen af 2024.

Med akutplanen er afsat i alt 2 mia. kr. på landsplan. Regionsrådet behandler marts 2023 udmøntning heraf, inkl. pukkelfavikling inden for eksisterende rammer.

Sideløbende styrkes samarbejdet med private leverandør og praksisområdet.

I hvilken takt drifts- og aktivitetsniveauet gradvist normaliseres, herunder på praksisområdet, udgør en betydelig usikkerhed i forhold til skøn og prognoser for 2023.

Udfordringer herudover

Uafhængigt heraf står regionen ved indgangen til 2023 over for en række udfordringer. Udfordringer af primært økonomisk karakter omfatter bl.a.:

- **Nærhedsfinansiering**

Fra 2019 afløste nærhedsfinansiering den hidtidige statslige aktivitetspulje. Den enkelte region skal leve op til mindst tre af aftalte fire mål for at beholde den fulde finansiering herfra. Opfyldes færre end tre, skal regionen for hvert manglende mål aflevere 1/3 af finansieringen. For Region Syddanmark svarer det til ca. 112 mio. kr. I økonomiaftalen for 2023 indgår, at der i lyset af COVID-19 ikke foretages efterregulering af den udbetalte nærhedsfinansiering for 2022.

Der er iværksat initiativer, som skal bidrage til, at der arbejdes i den rigtige retning for at opfylde de opstillede mål. Resultaterne indgår som del af 1. økonomi- og aktivitetsrapportering, der forelægges regionsrådet i juni 2023.

- **Teknologibidrag**

I økonomiaftalen for 2023 indgår et teknologibidrag på 400 mio. kr. på landsplan for at finansiere bedre behandling og kapacitet. Regionerne har fulde frihedsgrader til at tilvejebringe bidraget ved at realisere løbende gevinster ved at modernisere og udvikle opgaveløsningen, bl.a. via ny teknologi, nye behandlingsmetoder og forbedrede arbejdsgange.

Som følge af COVID-19 har der været ekstraordinært fokus på forsyningssikkerheden. I betydeligt omfang har det derfor været nødvendigt at nedprioritere arbejdet med at indhøste indkøbsbesparelser, så realiserede besparelser i 2020-2022 ventes at blive mindre end tidligere år.

- **Overførselsomfang**

De samlede overførsler udgør ca. 2 pct. af sundhedsområdets samlede driftsbudget.

Budgetlovens snævre, ét-årige perspektiv betyder imidlertid, at større udsving i overførsler til det enkelte år hhv. fra året udgør en særlig, styringsmæssig udfordring. I praksis må en del af effekten af den løbende konsolidering i første omgang derfor reserveres til at "inddæmme" risikoen for et lavere

Ledelsesberetning

overførselsomfang til efterfølgende år, hvilket kan forsinke mulighederne for ekstraordinære prioriteringer, indtil der foreligger sikrere prognoser for årets forventede resultat.

- **Løbende (gen)investeringer i apparatur m.v.**

Regionens samlede, medicotekniske "apparaturpark" har en anskaffelsesværdi på over 4 mia. kr. Givet en teknisk/teknologisk levetid på ti år betyder det årlige (gen)investeringer i størrelsesordenen 400 mio. kr. alene for at fastholde værdien og funktionaliteten heraf og undgå efterslæb, akutte/driftskritiske nedbrud m.v. Hertil kommer egentlige nyinvesteringer, bl.a. affødt af nye behandlingstilbud. Holdt op mod det aktuelle anlægsloft vil apparaturanskaffelser altså i betydeligt omfang skulle finansieres via driften som leasing, bl.a. i sammenhæng med den løbende konsolidering.

- **Indflytning på Nyt OUH**

Frem mod ibrugtagning af nye sygehusbyggerier skal forudsatte effektiviseringsgevinster gradvist realiseres. I forhold til Nyt OUH skal samtidig afholdes engangsudgifter på over 500 mio. kr. til planlægning og gennemførelse af selve flytningen, dobbeltdrift i en periode på to matrikler m.v. I budgetlovens snævre, étårige perspektiv skal dette ske inden for det aftalte udgiftsloft for de enkelte år. Regionens langsigtede, økonomiske planlægning de seneste år har derfor bl.a. haft som mål via bl.a. løbende konsolidering at "spare op" ved at frigøre råderum hertil inden for drift og anlæg.

- **Langsigtet løsning på håndtering af afdrag på langfristet gæld**

Lån vedr. indbetaling af feriemidler hhv. egenfinansiering af kvalitetsfundsbyggerier betyder, at regionernes årlige afdrag vokser. I udgangssituationen betyder det et træk på likviditeten, der over tid uvægerligt vil bringe denne i konflikt med budgetlovens krav om min. 1.000 kr. pr. indbygger i gennemsnit over de seneste tolv måneder.

Frem mod økonomiforhandlingerne med regeringen foråret 2023 ser en arbejdsgruppe på regionernes strukturelle likviditet, jf. økonomiaftalen for 2023.

Personale

Som det øvrige sundhedsvæsen oplever Region Syddanmark udfordringer med at fastholde og rekruttere medarbejdere. Det er helt afgørende, at der sikres gode og attraktive arbejdspladser, hvor medarbejderne har lyst til at blive og bidrage til en god opgaveløsning i fremtiden til gavn for patienterne.

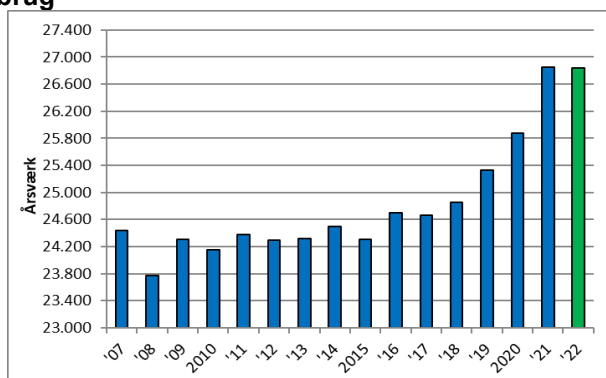
Pejlemærker

I 2022 har medarbejdere og ledelse i Region Syddanmarks Hovedudvalg i fællesskab formuleret syv pejlemærker for sygehusenes arbejde med fastholdelse og rekruttering. De syv pejlemærker sætter fokus på

- Det gode og velfungerende arbejdsliv
- Bedre fordeling af vagtbyrden
- God vagtplanlægning
- Gode overgange mellem uddannelse og arbejdsliv
- Tværfaglig opgaveløsning
- Rammer for god ledelse samt
- Dialog og samarbejde.

Pejlemærkerne sætter en fælles retning, og alle sygehuse og øvrige arbejdspladser arbejder med konkrete initiativer.

Personaleforbrug

Ledelsesberetning

Det samlede personaleforbrug i 2022 udgør 26.834 årsværk, hvilket er 20 årsværk færre end i 2021. Niveauet vidner om en stabilisering efter et par år med kraftig vækst, som især skyldtes tilgang af ansatte i test- og vaccinationsfunktioner.

Vinterpakken

Den såkaldte "vinterpakke" udspringer fra en national aftale om at prioritere 1 mia. kr. til at styrke sygehusvæsenets robusthed henover vinteren 2021/2022. Region Syddanmarks andel heraf på ca. 214 mio. kr. er anvendt til hhv. fastholdelsestillæg til medarbejdere på områder med et særligt behov for robustgørelse samt til honorering af øget aktivitet via et vinterpakketillæg på over-, ekstra-, FEA-, og merarbejdssatser. Vinterpakketillægget gjaldt til og med juni måned 2022.

For at understøtte meraktivitet og pukkelafvikling er vinterpakketillægget i 2. halvår 2022 videreført på over-, ekstra-, FEA-, og merarbejde som et midlertidigt meraktivitetstillæg.

Januarpakken

Med "Januarpakken" har regionsrådet afsat varige midler til at styrke fastholdelse på de mest vagttunge og sårbare områder. Sygehusene er tilført i alt 50,2 mio. i 2022 og 70 mio. kr. fra 2023 og frem.

Aftalen omfatter sygeplejersker, sosu-personale, jordemødre, terapeuter, socialrådgivere, socialpædagoger, og lægesekretærer, der er ansat på et fødeafsnit, et døgndækket sengeafsnit, FAM eller et intensivafsnit. For disse er der aftalt et funktionstillæg for at gå i vagter med mindst én vagt om ugen.

Sygefravær

Sygefraværet har været stigende og er i 2022 på 5,9 pct. Der arbejdes med initiativer centralt og decentralt, der kan nedbringe sygefraværet. Fx med ledernes håndtering af sygefravær og med at skabe en afdelingskultur med fokus på forbedringer af en forebyggende og helhedsorienteret indsats. Målet er et sygefravær på maksimalt 4,1 pct. for regionen under ét.

Arbejdsmiljø

Arbejdspladserne i Region Syddanmark oplever en stigning i vold og trusler om vold fra patienter, borgere og pårørende, hvilket belaster personalets daglige arbejde og arbejdsmiljø.

Der er udmøntet midler til forskellige lokale initiativer, der skal forebygge farlig adfærd, fjerne risikofaktorer og understøtte sikre vaner med opmærksomhed på både nye og mere erfarne medarbejdere.

Samtidigt møder regionens medarbejdere mennesker i nogle af livets allersværeste situationer. Det stiller høje krav til indlevelsesevne og overblik hos medarbejderne og kan på længere sigt fx betyde en vedvarende psykisk belastning og påvirkning af medarbejdernes trivsel og samarbejde. Regionsrådet har prioriteret midler til at igangsætte initiativer, som skal bidrage til forebyggelse og håndtering af høje, følelsesmæssige krav i arbejdet.

Introduktion af nyuddannede kliniske medarbejdere

Regionsrådet har siden 2019 øremærket omkring 30 mio. kr. til at sikre en god introduktion til klinikken for nyuddannede sygeplejersker, social- og sundhedsassistenter og jordemødre. Det sker igennem et særligt introduktionsforløb, hvor de nyuddannede ikke indgår i vagtnormeringen i de første to måneder af deres ansættelse. Der er ligeledes afsat midler til introduktion af bioanalytikere og KBU-læger.

Et af pejlemærkerne for fastholdelse og rekruttering er at styrke overgangen fra uddannelse til arbejdsliv. Det sker bl.a. ved at sikre, at studerende og elever bliver en del af det faglige og sociale praksisfællesskab, at de får mere ansvar i takt med, at de udvikler deres kompetencer og selvstændighed.

Regionsrådet har nedsat et særligt udvalg til at rådgive regionsrådet om styrkelse af sammenhængen mellem uddannelse og arbejdsliv. Udvalget afleverer sin rapportering i 3. kvartal 2023.

Robustgørelse og mangel på speciallæger

Speciallægemangel er et generelt kendetegn for det danske sundhedsvæsen, især i forhold til visse geografiske områder og inden for nogle af de 39 lægelige specialer. Derfor er i 2022 igangsat et arbejde i en række specialespecifikke arbejdsgrupper, der på tværs af de somatiske sygehuse skal identificere og drøfte løsninger på de aktuelle og kommende udfordringer med at fastholde og rekruttere speciallæger

Ledelsesberetning

Der arbejdes med udvikling af forslag til robustgørelse inden for ni forskellige somatiske specialer.

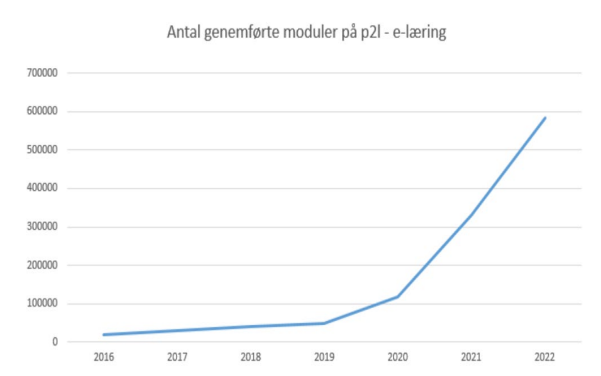
Flere specialuddannede sygeplejersker

Regionsrådet har med aftalen om budget 2022 afsat varige midler til at uddanne flere intensiv- og anæstesi-sygeplejersker. Der er afsat midler til at udvide uddannelseskapaleteten på specialuddannelsen for sygeplejersker inden for intensiv (11 ekstra ansættelser årligt) og anæstesi (8 ekstra ansættelser årligt).

Kompetenceudvikling

I 2022 har der været et stort fokus på kompetenceudvikling. Der fokuseres bl.a. på onboarding og oplæring af både ledere og medarbejdere på tværs af organisationen.

Væksten i de digitale læringsformer er fortsat stigende. Denne vækst er i særdeleshed drevet af EPJ SYD implementering samt de obligatoriske kurser i Brandskolen og Hjerte-Lunge-Redning. I 2022 er gennemført 585.000 afspilninger af e-læring mod 330.000 i 2021 og 49.500 i 2019.

Der er fortsat stort fokus på udvikling af digitale kompetencer på tværs af sygehusene, hvor der fx arbejdes med færdighedstræning i brug af digitale systemer og devices i kliniske afdelinger, undervisning i Office-pakken, træning i videosamtaler og IT-onboarding.

I budget 2020 blev afsat midler til, at alle sundhedsprofessionelle med patientkontakt i Region Syddanmark blev uddannet i kommunikationskurset Den gode Samtale. Siden 2021 har været afholdt 144 kurser, og ca. 1000 medarbejdere har gennemført kurset. Til at uddanne medarbejderne er indtil videre uddannet 122 lokale undervisere og 19 lokale instruktører. I 2022 er i samarbejde med en ekstern evaluator gennemført en evaluering. Denne viste bl.a., at mere end 92 pct. af kursisterne vurderer kurset relevant – både ved kursets afslutning og efter et halvt år. Kursisterne vurderer også, at det lærte gør en forskel for patienterne.

Klimaindsats

Regionsrådet har i 2022 vedtaget et mål om at nedbringe regionens samlede klimagas-udledninger med mindst 35 pct. inden 2030. Dette skal ske med målrettede indsatser inden for de to hovedområder "Fossilfri fremtid" og "Mindre klimabelastende og mere cirkulært forbrug" og tilhørende seks delstrategier:

1. Effektiv og fossilfri kørsel og transport
2. Klimaoptimeret energiforbrug
3. Bæredygtigt byggeri
4. Grønnere udbud og indkøb
5. Reduceret og mere cirkulært forbrug
6. Fra engangs- til flergangsprodukter.

Sygehusene og øvrige enheder har hver fået udpeget leadområder, hvor de har ansvar for at sætte fyrtårnsprojekter i gang, der skal generere viden om, hvor det er mest effektivt at sætte ind. 2022 har særligt været karakteriseret ved at få organiseret sig og etableret rammerne for dette klimaarbejde. I 2023 arbejdes videre med igangsættelse af konkrete projekter med potentiale for skalering og en nærmere beskrivelse af delstrategierne.

Ledelsesberetning

Tiltag

Regionen har fortløbende fokus på energi- og miljøvenlige investeringer, fx inden for energioptimering og klimaforbættende renoveringsarbejder, etablering af solcelleanlæg, styrkelse af kompetencer vedr. klima og miljø m.v.

Fordelt på delstrategier er her et udpluk af indsatser og resultater i 2022:

1. Fossilfri fremtid

- **Effektiv og fossilfri kørsel og transport**

- Falck har taget en brintbil i brug
- Ambulance Syds eldrevne akutbil har fået større ladekapacitet
- Projekt på OUH er sat i gang med at afklare mulighederne for at fossilfri transport af blodprøver, fx ved hjælp af elcykel eller elbil.

- **Klimaoptimeret energiforbrug**

- Temperaturer i administrative arealer er sænket til 19 grader, der er slukket for unødvendig belysning, fyringssæsonen er afkortet, og der er lavet kampagne for nye energisparende vaner blandt medarbejderne. De sidste tre måneder af 2022 er varmekonsumet nedsat med 4 pct. og elforbruget med 3 pct. Det svarer til 76 husstandes årsforbrug af varme og 124 husstandes årsforbrug af el.
- Udvidelse på 23.500 m² af den eksisterende solcellepark ved det nye OUH er godkendt. Fremover vil solenergi dække en tredjedel af OUH's strømforbrug, og at regionen vil udlede 1.500 tons mindre CO₂.

2. Mindre klimabelastende og mere cirkulært forbrug:

- **Bæredygtigt byggeri**

- OPP-Odense psykiatri og Autismecentret er de første certificerede byggerier, som opføres med DGNB Guld certifikat.
- Det er vedtaget, at al fremtidigt byggeri over 2,5 mio. kr. skal DGNB Guld certificeres.

- **Grønnere udbud og indkøb**

- Region Syddanmark og de øvrige regioner og Danske Regioner er i samarbejde med nordiske aktører gået i gang med at udarbejde Nordiske Emballagekriterier. I den forbindelse nomineret til "Verdens bedste indkøber 2023".
- En lang række nye ideer til grønnere indkøb og udbud er resultater af en konkurrence blandt medarbejdere ude på sygehusenhederne og socialområdet.

- **Reduceret og mere cirkulært forbrug**

1. SLB har nedsat Region Syddanmarks akademi for klimavenlig mad, som skal reducere klimagas-udledningerne fra fødevarer med 25 pct.
2. Regionshusets kantine har skåret ned på forbruget af oksekød med 57 pct. og forbruget af svinekød og kylling med 13 pct. Det svarer til en besparelse på næsten 5 ton CO₂ om måneden.

Region Syddanmark, den 12. april 2023

Forretningsudvalget / Direktionen

Ledelsesberetning

Resultatopgørelse 2022 – Sammendrag

Mio. kr. Omkostningsbaseret	Sundhed		Social og Specialundervisning		Regional Udvikling		Regionen i alt	
	R2022	R2021	R2022	R2021	R2022	R2021	R2022	R2021
Driftsindtægter	-2.063,5	-1.967,9	-812,1	-793,6	-26,8	-3,4	-2.903,4	-2.765,0
Driftsomkostninger	30.171,3	28.746,4	872,3	801,1	529,9	476,6	31.573,5	30.024,1
Drift før finansiering	28.107,8	26.778,5	60,1	7,5	503,1	473,1	28.671,1	27.259,1
Finansiering	-28.622,5	-27.652,1	-17,3	-18,0	-500,1	-471,3	-29.140,0	-28.141,4
Driftsresultat	-514,7	-873,6	42,8	-10,5	3,0	1,9	-468,9	-882,3

Fortegn: Driftsresultat: - = finansiering større end omkostninger

Pengestrømsopgørelse – Sammendrag

Mio. kr.	Sundhed		Social og Specialundervisning		Regional Udvikling		Regionen i alt	
	R2022	R2021	R2022	R2021	R2022	R2021	R2022	R2021
Driftsresultat	514,7	873,6	-42,8	10,5	-3,0	-1,9	468,9	882,3
Likv.virkning af drift	742,1	1.116,7	-0,5	43,4	0,6	0,9	742,2	1.161,0
Likv.virkning af invest.	-761,3	-947,3	-24,1	-19,0	0,3	0,0	-785,1	-966,01
Likv., drift og invest.	-19,2	169,4	-24,6	24,4	0,9	0,9	-42,3	195,0
Øvrige likviditetsforskydninger							477,5	144,9
Årets samlede likviditetsforskydninger							434,6	339,9
+ likvid beholdning primo regnskabsåret							1.603,7	1.263,8
Likvid beholdning ultimo regnskabsåret							2.038,3	1.603,7

Balance – Sammendrag

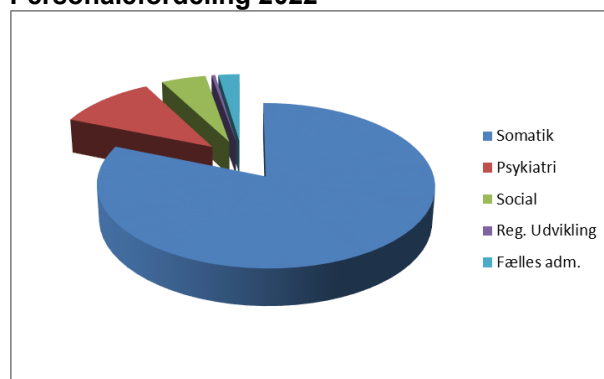
Mio. kr.	Regionen i alt	
	Ultimo	Primo
Immaterielle aktiver	89,4	101,8
Materielle aktiver, inkl. aktiver under udførelse	14.813,5	14.651,9
Aktiver tilhørende fonds og legater	119,5	132,6
Langfristede tilgodehavender	673,2	561,3
Akkumuleret resultat vedr. Social og Specialundervisning	2,8	-40,0
Varebeholdninger / Fysiske anlæg til salg	545,2	536,7
Tilgodehavender hos staten / Kortfristede tilgodehavender i øvrigt	1.924,9	1.686,1
Likvide aktiver	2.038,3	1.603,7
Aktiver i alt	20.206,9	19.234,1
Egenkapital, inkl. driftsresultater overført til næste år	-5.232,7	-2.779,5
Hensatte forpligtelser	-3.420,6	-5.961,8
Passiver tilhørende fonds og legater	-538,8	-516,9
Langfristet gæld	-5.543,4	-5.128,0
Kortfristet gæld til pengeinstitutter, staten og i øvrigt	-5.471,4	-4.847,9
Passiver i alt	-20.206,9	-19.234,1

Detaljerede resultatopgørelser findes i afsnittene for hvert af de tre hovedområder. Endvidere henvises til pengestrømsopgørelse og balance i bilagssamlingen.

Personaleforbrug

Det samlede personaleforbrug er 26.834 årsværk, hvilket er stort set uændret i forhold til 2021.

Personalefordeling 2022

Sundhed

Positivt driftsresultat

De samlede omkostninger er i 2022 på 28.107,8 mio. kr. Heri indgår Sundheds andel af omkostninger til Fælles formål og administration samt Renter.

Med i en vurdering af driftsresultatet hører, at der heri indgår beregnede omkostninger. Det gælder fx skyldige feriepenge, hensættelser samt afskrivninger, der ikke repræsenterer et likviditetstræk her og nu. Omvendt skal finansieringen alene dække *udgifter* – og altså ikke beregnede omkostninger – *til såvel drift som anlæg* som udtryk for likviditetstrækket i året.

Mer-/mindreforbrug på bevillingsområder i forhold til ajourført budget genbevilges som udgangspunkt i 2023.

Finansiering

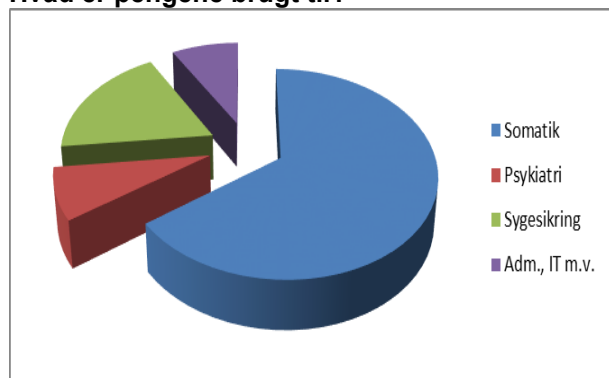
Regionernes udgifter på sundhedsområdet finansieres af bloktilskud og resultatafhængig finansiering (nærhedsfinansiering) fra staten samt aktivitetsafhængige bidrag fra kommunerne. Finansieringen er i 2022 på i alt 28.622,5 mio. kr.

Ved midtvejsreguleringen er bloktilskuddet forøget med 1.056,7 mio. kr. Heri indgår konsekvenser af lov- og cirkulæreprogrammet (DUT) og andre reguleringer samt en højere pris- og lønudvikling end oprindeligt forudsat. Endvidere indgår kompensation vedr. afholdte COVID-relaterede merudgifter i dels 2021, dels 2022. Udestående restkompensation vedr. 2022 udbetales i 2023. Herudover er bloktilskuddet primo året forøget med 171,2 mio. kr. vedr. coronavinterpakke.

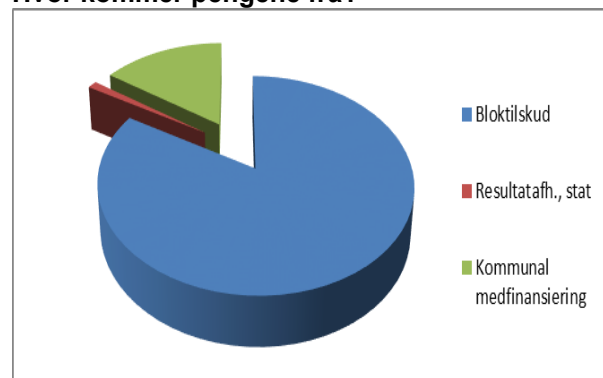
Med aktstykke af 21. december 2022 tilføres regionerne 200 mio. kr. i 2022 til akutpakken, jf. regeringsgrundlaget, som udbetales i 2023.

Jf. økonomiaftalen for 2023 foretages ikke efterregulering af den udbetalte nærhedsfinansiering i 2022 som følge af håndtering af COVID-19.

Hvad er pengene brugt til?

Hvor kommer pengene fra?

Aftaleoverholdelse

De årlige aftaler med regeringen om regionernes økonomi indeholder et loft for de samlede udgifter til drift vedr. Sundhed. Loftet opgøres udgiftsbaseret og ekskl. renter.

I året er udgiftsloftet korrigeret for konsekvenser af lov- og cirkulæreprogrammet og andre reguleringer samt et lavere pris- og lønskøn end oprindeligt forudsat.

Opr. udgiftsloft , ekskl. renter	26.521,4 mio. kr.
+ lov- og cirkulæreprogram (DUT)	1,3 mio. kr.
+ andre reguleringer	27,3 mio. kr.
+ revideret pris- og lønskøn	248,3 mio. kr.
+ vinterpakke	171,2 mio. kr.
+ kompensation for pukkelafvikling, afledt af COVID-19	184,4 mio. kr.
+ akutpakke, jf. regeringsgrundlag	42,8 mio. kr.
Ajourført udgiftsloft	27.196,7 mio. kr.
Resultat (udgiftsbaseret, ekskl. renter)	27.521,7 mio. kr.

heraf samfundssporet (kr. for kr. kompensation)	0 mio. kr.
heraf COVID-19 relaterede merudgifter efter kompensation for pukkelafvikling	366,7 mio. kr.
"Ordinært" resultat , ekskl. COVID-19	27.155,0 mio. kr.
Difference (+ under udgiftsloft)	41,7 mio. kr.

Umiddelbart er 2022-resultatet således over regionens andel af det aftalte udgiftsloft.

COVID-19 relaterede merudgifter

Jf. økonomiaftalen for 2023 kompenseres regionerne "for opgjorte nettomerudgifter til håndtering af COVID-19 i 2022, herunder udgifter til afvikling af den udskudt aktivitet, så den ekstraordinære indsats ikke fortrænger øvrige udgifter på sundhedsområdet i 2022".

COVID-relaterede merudgifter udgør i 2022 366,7 mio. kr. efter kompensation for pukkelafvikling.

Korrigeret herfor ligger Sundheds samlede udgifter i 2022 41,7 mio. kr. under regionens andel af det aftalte udgiftsloft, svarende til 0,2 pct.

Konsolidering

Regionens langsigtede, økonomiske strategi lægger vægt på at sikre optimal og hensigtsmæssig udnyttelse af årets udgiftsloft inden for budgetlovens snævre, étårige perspektiv. Et centralt element heri er at udnytte midlertidige råderum i året til fx at fremrykke indkøb og anskaffelser, der under alle omstændigheder skulle være gennemført, for på den måde at lette presset på regionens samlede økonomi – drift og anlæg – i de(t) efterfølgende år.

Som led i denne strategi blev inden for udgiftsloftet i 2021 gennemført konsoliderende tiltag, der omfattede fremrykning af indkøb af medicin og lægelige artikler samt genforsikring af pensionsforpligtelsen i forhold til grupper af tjenestemænd. Effekten heraf er, at der i driften primo 2022 er frigjort råderum på 226 mio. kr.

Midlerne er i 2022 anvendt til aftalte éngangsinitiativer i budgetaftalen for 2022, til finansiering af strategisk lokal løndannelse i den såkaldte "januar-pakke", til anskaffelse af MR/CT-skanner til Sygehus Sønderjylland og løft af rammerne til udvendig bygningsvedligeholdelse. Herudover er midlerne anvendt til at kompensere sygehusene for stigende energipriser i 2022.

I lyset af sygehusenes positive driftsresultater, mindreforbrug på centrale konti bl.a. som følge af dæmpet vækst i udgifterne til medicin samt mindreforbrug vedr. Sygesikring har der på samme måde været et midlertidigt råderum i 2022.

Inden for årets udgiftsloft har det derfor været muligt at fremrykke indkøb af medicin og lægelige artikler samt genforsikre pensionsforpligtelsen vedr. tjenestemandsansatte. Tilsvarende er indfriet leasingforpligtelser.

I budget 2023 er forudsat, at konsolideringen dels kan finansiere aftalte engangsudgifter i aftalen om budget 2023, dels frigør nødvendige råderum i de kommende år til at håndtere de betydelige engangsudgifter frem mod indflytningen til Nyt OUH, herunder til selve flytningen, dobbeltdrift på flere matrikler m.v. For at sikre den ønskede og nødvendige reduktion af ventelisterne i 2023 behandler regionsrådet i marts 2023 forslag om, at midlerne ekstraordinært også prioriteres til at afvikle pukler og ventelister.

Højt investeringsniveau

De årlige økonomiaftaler indeholder dels et forventet afløb vedr. de kvalitetsfondsstøttede sygehusbyggerier, dels et loft for øvrige anlægsudgifter (brutto).

Afløbet på kvalitetsfondsbyggerierne har været 1.115,1 mio. kr. og dermed 582 mio. kr. mindre end forudsat.

Der har i 2022 været øvrige anlægsudgifter på 532,4 mio. kr., hvilket er noget under regionens andel af det aftalte udgiftsloft. Herudover er medicoteknisk apparatur m.v. for ca. 300 mio. kr. anskaffet via leasing.

Mer-/mindreudgifter grundet tidsforskydninger m.v. vil blive genbevilget i 2022.

Sundhedsvision

Region Syddanmarks sundhedsvæsen er til for borgerne.

Sundhedsvæsenet bidrager aktivt til at forebygge og behandle sygdom og dermed forbedre borgernes sundhed.

Sundhedsvæsenets succes bygger på **dialog**, **lighed** og **sammenhæng**. Der er fokus på **rettighed** og **kvalitet**, og det bedste resultat opnås, når alle tager **ansvar**.

Sundhedsplan

I henhold til sundhedsloven skal regionerne udarbejde en sundhedsplan. Den nuværende sundhedsplan er godkendt af regionsrådet i december 2022 og gælder for perioden frem til 2026.

Planen beskriver sammenhængene mellem de syddanske pejlemærker og de mål – nationale såvel som regionale – der gælder for sundhedsområdet i Region Syddanmark. Planen beskriver det plan- og strategi-grundlag, der ageres ud fra i det syddanske sundhedsvæsen.

Pejlemærker og Indsatsområder

Regionsrådet vedtog i 2016 en række pejlemærker, der er holdepunkter for nye strategier, supplerer eksisterende strategier og skal understøtte deres implementering. Pejlemærkerne angiver, hvad der skal kendetegne Region Syddanmark på tværs af opgave- og udviklingsområder og er derfor bl.a. en del af den sundhedsplan, som blev vedtaget i 2022.

I sundhedsplanen er desuden angivet, hvordan regionsrådet hvert år udpeger få, udvalgte indsatsområder på sundhedsområdet. Den årlige proces sikrer en mere fleksibel tilgang til prioritering og udvælgelse af indsatsområder, der løbende kan tilpasses den konkrete udvikling på sundhedsområdet. Indsatserne dækker såvel det somatiske som det psykiatriske område, det nære sundhedsvæsen og samarbejdet med praksis-sektoren og kommunerne. De udvalgte indsatsområder bidrager løbende til at skærpe og målrette indsatsen på sundhedsområdet som helhed i Region Syddanmark.

Udvælgelsen af indsatser og prioriteter sker bl.a. ud fra den løbende afrapportering, der angiver, hvor langt regionen er i forhold til igangværende indsatser, pejlemærker og øvrige mål samt øvrige data. Herudover sker der løbende en udvælgelse af temaer ud fra politiske overvejelser om den retning, sundhedsvæsenet skal udvikle sig. I udvælgelsesprocessen lægges vægt på at indsamle input fra regionens sygehuse samt fra regionens mange samarbejdspartnere.

Regionsrådet godkendte i december 2021 følgende 32 indsatsområder for 2022.

Pejlemærke	Indsatsområde	Sammenhæng til budgetforlig, indsatsområder i 2021 m.v.
Region Syddanmark er borgernes og patienternes region	1) Patientansvarlig læge	Budgetaftale 2021
	2) Lighed i sundhed	Videreudvikling af indsatsområde fra 2020 og 2021
	3) Den gode samtale	Videreudvikling af indsatsområdet "Klar tale" fra 2020 og 2021
	4) Implementering af planen for patienternes ønsker i den sidste tid	Indsatsområdet "Patientens ønsker i den sidste tid" overgår til implementering i 2022
Region Syddanmark stræber efter at gøre det bedste for borgere og patienter	5) Ny Sundhedsplan	Nyt indsatsområde i 2022
	6) Implementering af akutplan	Indsatsområdet "Akutplan" overgår til implementering i 2022. Budgetaftale 2022
	7) Implementering af psykiatriplan	Budgetaftale 2022
	8) Implementering af fødeplan	Indsatsområdet "Fødeplan" overgår til implementering i 2022 Budgetaftale 2022
	9) Patientrettigheder	Videreudvikling af indsatsområde fra budget 2018. Budgetaftale 2022

	10) Gennemsyn af den siddende befordring	Nyt indsatsområde i 2022
	11) Ny strategi for sygehuserhvervede infektioner og infektionshygiejne	Videreudvikling af indsatsområde fra budget 2018
	12) Kliniske kvalitetsdatabaser	Videreudvikling af indsatsområde fra 2018
	13) Multisygdom	Videreudvikling af indsatsområde fra budget 2021. Budgetaftale 2022
	14) Knogleskørhed	Nyt indsatsområde i 2022. Budgetaftale 2022
Region Syddanmark prioriterer udvikling af det nære og sammenhængende sundhedsvæsen	15) Sundhedsaftale	Videreudvikling af eksisterende indsatsområde med fokus på implementering
	16) Specialiserede sundhedshuse	Budgetaftale 2021
	17) Sygehusenes understøttelse af almen praksis	Videreførelse af indsats fra 2020. Indgår i budgetaftale 2022
	18) Proaktiv indsats målrettet patienter med gentagne indlæggelser	Videreførelse af indsatsområde fra budgetaftale 2019.
	19) ABC for mental sundhed	Videreudvikling af indsatsområdet "Mental trivsel hos børn og unge" fra budget 2021
Region Syddanmark spiller en aktiv rolle i forskning, innovation og udvikling	20) Personlig Medicin. (Etablering af datastøttecenter, pulje til forskning og Vestdansk samarbejde.)	Budgetaftale 2020. Videreførelse af indsatsområde fra 2020
	21) Implementering af digitaliseringsstrategi, herunder telemedicin	Videreførelse af indsatsområde fra 2021. Del af Budget 2022 - Telemedicin videreføres fra 2020
	22) Sundhedsinnovation – ny innovationsstrategi	Videreudvikling af indsatsområde fra 2021
Region Syddanmarks enheder drives i sammenhæng og med gensidige forpligtigelser	23) Skalering – udbredelse af fælles løsninger	Budgetaftale 2020. Videreførelse af indsatsområde fra 2020
Region Syddanmark drives med vægt på klare visioner og spilleregler, samt stabil og decentral drift	24) Præhospital analyse	Nyt indsatsområde i 2022 Budgetaftale 2022.
	25) Proaktiv forberedelse af specialeplan	Nyt indsatsområde i 2022.
	26) Klimaindsats	Nyt indsatsområde i 2022
Region Syddanmark er en god arbejdsplads	27) Det gode arbejdsliv	Nyt indsatsområde i 2022
	28) Tværgående kompetenceudvikling	Videreudvikling af indsatsområde fra 2020.
	29) Rette kompetencer til rette opgave	Budgetaftale 2020. Videreførelse af indsatsområde fra 2020
	30) Fuld tid	Budgetaftale 2020. Videreførelse af indsatsområde fra 2020
	31) Ledelse, herunder funktionslederens rolle	Videreførelse af indsatsområde fra 2021
	32) Analyse af understøttelse af lægelige specialer med rekrutteringsudfordringer	Nyt indsatsområde i 2022. Budgetaftale 2022.

Psykiatriplan 2020-2024

Regionsrådet vedtog i 2019 Psykiatriplan 2020-2024 for Region Syddanmark.

Implementeringen af psykiatriplanen forløber planmæssigt. Konkret er igangsat eller afsluttet implementering af 37 ud af planens 39 anbefalinger. For de fleste anbefalinger er der et stort implementeringsarbejde, hvorfor mange først vil være færdigimplementeret frem mod 2024.

I 2022 er arbejdet videre med konsolidering og implementering af anbefalingerne i psykiatriplanen. De væsentligste nye tiltag/initiativer 2022/2023 er:

- Somatiske helbredsundersøgelser i almen praksis
- Medicinreducerende afsnit
- Tydelige karriereveje – brug af specialviden.

Sundhedsklynger og sundhedsaftalen

Sundhedsaftalen er den formelle ramme for det tværsektorielle samarbejde på sundhedsområdet mellem region, kommuner og praksissektor. Foruden sundhedsaftalen udformes et større antal samarbejdsaftaler, herunder forløbsprogrammer og aftaler vedr. særlige målgrupper. Et overblik over samarbejdsaftalerne findes på regionens hjemmeside.

Den gældende sundhedsaftale løber frem til udgangen af 2023. Aftalen har som overordnet vision at skabe mere lighed i sundhed og i fællesskab udvikle det nære og sammenhængende sundhedsvæsen og den peger mere konkret på følgende visionsområder, hvor der ønskes en særlig indsats:

- Vi samarbejder om forebyggelse
 - Vi arbejder for et røgfrit Syddanmark
 - Vi skaber mental trivsel og sundhed blandt børn og unge
 - Vi arbejder for at færre børn og unge er overvægtige
- Vi arbejder for sømløse overgange
- Vi sikrer sammenhæng til uddannelsesområdet og arbejdsmarkedet.

Arbejdet med den sundhedsaftale, der skal gælde fra 2024 og frem til 2027 er startet op. Det skete på et møde i september, hvor politikere og administration drøftede visioner og målsætninger.

I forlængelse af en aftale, som regeringen, Danske Regioner og KL har indgået, er i 2022 vedtaget en ændring af sundhedsloven, så det tidligere sundhedskoordinationsudvalg er omdannet til et sundheds-samarbejdsudvalg. Der er desuden tilføjet et politisk niveau omkring de fire somatiske akutsygehuse i Syddanmark, hvor de tidligere lokale samordningsfora er afløst af et fagligt strategisk niveau.

Dagsordenerne i de nye organer har i efteråret været præget af formalia, dvs. godkendelse af kommissorier og forretningsordener. Derudover har der i møderne på både politisk og administrativt niveau været fokus på temaer som børns og unges mentale trivsel, formulering af projekter, der kan finansieres via de midler, staten har stillet til rådighed for de nye sundhedsklynger. Endelig er der i alle fora givet input til den kommende sundhedsaftale.

Det nære og sammenhængende sundhedsvæsen

Det nære sundhedsvæsen er en vigtig del af fremtidens sundhedsvæsen, og Region Syddanmark har derfor intensiveret arbejdet med at udvikle det gode, nære og sammenhængende sundhedstilbud til regionens borgere i tæt samarbejde med kommuner, almen praksis, sygehuse og andre interessenter.

Regionsrådet godkendte i 2017 en ramme for udviklingen af det nære og sammenhængende sundhedsvæsen. Visionen er at medvirke til at udvikle et bæredygtigt sundhedsvæsen, hvor der er balance mellem borgernes eget ansvar og sundhedsvæsenets indsats, mellem fælles løsninger og lokale, individuelle løsninger og mellem borgernære, almene tilbud, tæt på hverdagslivet, og specialiserede tilbud af høj kvalitet.

Bilaterale samarbejder med kommunerne

I forlængelse af udmøntningen af Rammepapiret for det nære og sammenhængende sundhedsvæsen er der indledt en række bilaterale samarbejder med kommunerne.

Ved udgangen af 2022 er status, at der er politiske styregrupper med Tønder, Sønderborg, Haderslev, Vejen, Varde, Fredericia, Middelfart, Nyborg og Ærø kommuner.

Bilaterale samarbejder tager udgangspunkt i udvikling af det nære og sammenhængende sundhedsvæsen.

Dels ved samarbejde om sundhedshuse, dels ved samarbejde om initiativer, fx for at styrke indsatsen for borgere med kronisk sygdom, ældre med medicinske sygdomme samt borgere med psykiatriske lidelser.

I forlængelse af sundhedsreformen fra maj 2022, som en bred kreds af folketingets partier står bag, er der arbejdet med nærhospitaler og mere specifikt med input til en ansøgningspulje på 4 mia. kr. til etablering af nærhospitaler, som også er meldt ud. Aktuelt samarbejdes der med syv kommuner om etablering af et nærhospital, og det er: Tønder, Haderslev, Vejen, Varde, Fredericia, Middelfart og Nyborg.

Derudover er der i Region Syddanmark 13 sundhedshuse i ni byer: Fredericia, Haderslev, Nordborg, Rudkøbing, Bogense, Brørup, Ærøskøbing og Marstal. Yderligere sundhedshuse ventes klar i de kommende år i bl.a. Nyborg, Middelfart og Varde.

Rådgivning om forebyggelse og sundhedsfremme

Regionen tilbyder rådgivning til kommunerne om forebyggelse og sundhedsfremme. Det sker med afsæt i sundhedslovens § 119 og er i Syddanmark udmøntet i en aftale med kommunerne, som blev fornyet i 2016.

Sundhedsprofilen

"*Hvordan har du det?*" er den største nationale sundhedsundersøgelse i Danmark. Borgere fra samtlige kommuner deltager i undersøgelsen. Det betyder, at det er muligt at sammenligne data på tværs af regioner og kommuner. Undersøgelsen leverer unikke oplysninger, som ikke findes i registre.

Baggrunden for undersøgelsen er en aftale mellem Danske Regioner, KL og staten fra 2009. Regionerne har opgaven med at organisere og finansiere sundhedsprofilerne.

Den nationale sundhedsundersøgelse er gennemført i 2010, 2013 og 2017 og 2021. Data fra 2021 er publiceret i marts 2022. Rapporten med data danner grundlag for udarbejdelsen af visionsområder i sundhedsaftalen, ligesom data anvendes i den kommunale planlægning og udformning af politikker på sundhedsområdet.

Forskning

Forskning er et væsentligt element i et moderne sundhedsvæsen. For regionens sygehuse betyder det i praksis, at forskning er en integreret del af at levere sundhedsydelser til patienter og borgere.

Forskning skaber ny viden, og gennem ny viden udvikles bedre, mere effektive og skånsomme behandlingstilbud. Forskning er samtidig med til at skabe attraktive jobs og dermed væsentligt for at tiltrække og fastholde kompetent og højt kvalificeret klinisk personale. Endelig bidrager forskningsindsatsen til, at regionens sygehuse også i fremtiden kan tilbyde behandling på et højt specialiseret niveau.

Strategi for Sundhedsforskning

Strategi for Sundhedsforskning fra 2019 er nu fuldt implementeret. De opnåede resultater vil danne grobund for den kommende periode, hvor en ny strategi for sundhedsforskning skal udvikles.

Udviklingsmæssigt har der været fokus på tværsektoriel forskning samt samarbejdet med SDU, hvilket bl.a. er resulteret i en partnerskabsaftale med SDU og et nyt "forskningscenter for sammenhængende patientforløb, der er endeligt godkendt af regionsrådet i februar 2023.

Regionens citizen science-projekt "Et Sundere Syddanmark" er igen i 2022 afholdt med uddeling af samlet 2 mio. kr. til forskningsprojekter, der har fokus på at inddrage borgere og patienter i forskningsprocesserne.

Forskningspuljer

I 2022 er udmøntet midler fra fire af regionens i alt fem forskningspuljer. Som et led i implementeringen af Strategi for Sundhedsforskning er etableret Pulje for Sundhedstjenesteforskning, der har haft andet opslag i 2022.

I alt er meddelt 83 bevillinger på tilsammen 49,8 mio. kr.

- **Pulje for Fri og Strategisk Forskning:** 16 bevillinger på i alt 12,3 mio. kr.
- **Ph.d. pulje:** 52 bevillinger på i alt 30,8 mio. kr.
- **Pulje for Kliniske Forskerkarriereforløb:** 11 bevillinger på alt 5,7 mio. kr.
- **Pulje for Sundhedstjenesteforskning:** 4 bevillinger på i alt 1,0 mio. kr.

Videnskabsetiske komiteer

De to videnskabsetiske komiteer i Region Syddanmark har i 2022 modtaget 104 anmeldelser af nye projekter. Der er behandlet og truffet afgørelse vedr. 110 nye projekter. 93 pct. af projekterne er afgjort inden for de lovpligtige 60 dage. Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid har været 41 dage mod 35 dage i 2021. I 2021 er også håndteret 149 skriftlige forespørgsler om anmeldelsespligt og modtaget 488 anmeldte tillægsprotokoller med ændringer til allerede godkendte forskningsprojekter.

2022 har været første år, hvor komiteerne ikke længere har behandlet anmeldelser af kliniske forsøg med lægemidler, da disse er overgået til de Videnskabsetiske Medicinske Komiteer.

It og digitalisering

It-understøttelse af processer og kliniske arbejdsgange er helt afgørende for regionens opgavevaretagelse. It og digitalisering ventes at få stigende betydning de næste år, hvor regionen bl.a. tager nye, store fælles it-systemer i brug.

Store fælles it-systemer er imidlertid ikke hele svaret på de forventninger, der er til digitalisering. Det skyldes:

- at patienter og borgere efterspørger digitale løsninger, der i højere grad kan anvendes ved deres kontakt med sundhedsvæsenet. Løsninger, der gør det muligt selv at booke aftaler, få en konsultation med klinisk personale uden at skulle tage på sygehuset eller hurtigt overblik over aftaler og informationsmateriale
- at ny teknologi brager fremad med robotløsninger og anvendelse af "kunstig intelligens". Løsninger, der kan hjælpe med at gøre det daglige arbejde med dokumentation og kommunikation lettere for personalet i sundhedsvæsenet
- at eksisterende løsninger fortsat skal vedligeholdes og udvikles – både borgerrettede løsninger og de løsninger, der først og fremmest er personalets arbejdsredskaber
- at it-sikkerhed fortsat skal være i fokus, så borgere og patienter kan være sikre på, at deres data ikke ødelægges, forvanskes eller misbruges. Samtidig skal alle vitale it-systemer og al it-infrastruktur sikres mod nedbrud.

It-området er i Region Syddanmark organiseret, så opgaver med udvikling og systemforvaltning ligger decentralt hos sygehusene, der hver har ansvaret for et udsnit af fælles løsninger på tværs af regionen. Organiseringen heraf kvalificeres og udbygges løbende i samarbejde med berørte interessenter.

Nationale, fællesregionale og regionale tiltag i 2022

- **EPJ SYD**
Implementeringen af EPJ SYD er afsluttet på alle enheder. Som det næste vil der ske en opgradering, så Region Syddanmark kommer på samme version af EPJ SYD som Region Nord og Midtjylland:
- **RIPA SYD**
Regionens nye fælles RIS/PACS-løsning er implementeret på alle enheder i 2022. Der arbejdes i det kommende fortsat på at optimere brugen af systemet. Forkortelsen står for *Røntgen Information System* og *Picture Archiving and Communication System*, og systemet understøtter det billeddiagnostiske område og skal anvendes til udveksling af billeder mellem regionens sygehuse samt elektronisk arkivering.
- **Region Syddanmarks digitaliseringsstrategi 2022-2024**
2022 er første år i den nye Digitaliseringsstrategi for perioden 2022-2024. Strategien omfatter fem temaer, hver med en række indsatser, der i sin helhed kan læses på regionens hjemmeside. Der er i det første år igangsat mange af indsatserne i strategien, og der er lavet planer for opfølgning og igangsættelse af de resterende indsatser.

Herudover har regionen fortsat et højt og kontinuert fokus på informationssikkerhed. I 2022 er der udarbejdet en ny strategi for cyber- og informationssikkerhed for 2022-2024, der fortsætter arbejdet fra den tidligere strategi med at løfte niveauet inden for de fire hovedtemaer: Forudse, Forebygge, Opdage og Håndtere.

Syddansk Sundhedsinnovation – SDSI

I 2022 har SDSI arbejdet på et udkast til nye innovationsstrategi for Region Syddanmark, forankret under Digitalisering og Innovationsudvalget. I foråret 2022 er gennemført en proces med at få relevante inputs fra regionens enheder til at identificere udfordringer og behov. Disse inputs har dannet grundlag for en fælles strategikonference i juni 2022 med Digitaliserings- og Innovationsudvalget som vært. Herefter er der arbejdet videre med forslag til missioner, mål og indsatser til den nye innovationsstrategi. Denne forventes endeligt godkendt i Regionsrådet maj 2023.

På sygehusene igangsættes fortsat lokale innovationsinitiativer med udgangspunkt i sygehusenes behov. Innovationskompetencerne fra SDSI anvendes til at understøtte dette innovationsarbejde. I den forbindelse trækkes der bl.a. på basismidler afsat af regionsrådet til finansiering af sygehusenes brug af SDSI.

Efter en coronaperiode med mindre aktivitet har SDSI i 2022 slået rekord i antallet af indsendte fonds-ansøgninger. Dette har været en bred vifte af opgaver både for sygehusene, men også med udgangspunkt i større partnerskaber på tværs af økosystemet og med flere internationale ansøgninger.

Derudover er Offentlig-Privat Innovation et vigtigt element i udviklingen af nye innovative løsninger. I starten af 2022 var der fx projektafslutning på MOTUS - Motivation til Tid Ude af Sengen, der viste gode resultater. Projektet var et partnerskab mellem Sydvestjysk Sygehus, virksomheden Pentia og SDSI. Løsningen blev en app, og her var brugerinddragelsesprocessen vigtig.

Telemedicin har haft stor fokus ved SDSI, hvor der bl.a. er arbejdet intensivt med tilbuddet til patienter med KOL, gravide med komplikationer og det forberedende arbejde mod et tilbud til patienter med hjertesvigt. Det er et paradigmeskifte i sundhedsvæsenet, og vi ser frem mod implementering af løsningerne i 2023.

Gravide og fødende har været centrum for flere spændende tiltag. Bl.a. med udarbejdelse af en designguide med et fælles indretningskoncept for de i alt 38 sansefødestuer på tværs af regionens sygehuse. Designguiden er endeligt godkendt af regionsrådet i december 2022 og herefter følger et videre arbejde med implementering. Dertil kommer en national temadag "digitale løsninger på graviditetsområdet" med stor opbakning fra klinikere fra hele landet.

I 2022 har SDSI arbejdet videre med flere store internationale projekter, herunder Jade Care, Deliver og slutteligt eCAN. Der bygges videre på læring og viden fra disse projekter, hvilket også betyder, at SDSI deltager i flere større internationale projekter, der igangsættes i 2023.

I løbet af 2022 er også afholdt en lang række besøg, workshops og events. Her kan "Hospital Automation Summit" bl.a. fremhæves, der omhandlede potentialet for integrering af robotter og automatisering i sundhedsvæsenet. I efteråret er endnu engang afholdt Week of Health and INNOvation (WHINN) i Odense. Den syddanske vidensfestival har bl.a. fokus på grøn omstilling, kunstig intelligens, mobile robotter og borgerskabte data samt deres rolle i fremtidens sundhedsvæsen.

I aftalen om budget 2020 blev afsat en pulje på 20 mio. kr. til skalering af gode sundhedsløsninger, herunder også tværsektorielle indsatser. Projekterne har medvirket til et tværgående samarbejde om udbredelsen af løsningerne på tværs af sygehusenhederne. Sygehusene har implementeret projekterne i forhold til den lokale kontekst, og der er valgt forskellige typer af løsningsmodeller til dette.

I 2022 har sygehusene prioriteret tre nye projekter til videre udbredelse. Det er en arkiveringsrobot i forbindelse med digitalisering på de patologiske afdelinger, en udredningsalgoritme i to trin til hjertepatienter samt farmaceutisk medicingennemgang i de kliniske afdelinger.

Region Syddanmark spiller fortsat en aktiv rolle i Danske Regioners Innovationsboard. Sekretariatsbetjeningen og driften af Innovationsboardet er fra december 2022 overgået til Behandlingsrådet. I den forbindelse er igangsat en proces for at afklare, hvordan man fremadrettet vil arbejde med skalering i regi af Innovationsboardet.

Aktivitet

Som følge af kapacitetssituationen oven på COVID-19 og sygeplejerstrejken har der været et fald i den somatiske DRG-aktivitet i Region Syddanmark i 2022 på samlet 8,8 pct. i forhold til situationen før COVID.

DRG-værdi	Aktivitet før COVID-19	Aktivitet i 2022	Udvikling i aktivitet (DRG)	Udvikling i pct.
Friklinikken (Grindsted)	119.726.521	127.664.924	7.938.403	6,6 pct.
Odense Universitetshospital	7.591.802.235	6.839.958.969	-751.843.266	-9,9 pct.
Sydvestjysk Sygehus	2.216.571.788	2.059.992.803	-156.578.895	-7,1 pct.
Sygehus Lillebælt	3.854.095.156	3.540.555.487	-313.539.669	-8,1 pct.
Sygehus Sønderjylland	2.295.025.176	2.087.205.019	-207.820.157	-9,1 pct.
I alt	16.077.220.876	14.655.38.030	-1.421.834.846	-8,8 pct.

Den opgjorte 2022-aktivitet er påvirket af overgangen til EPJ SYD ultimo februar 2022 på OUH og ultimo maj 2022 på SLB og SVS. Sygehusene har frist frem til marts 2023 til at få registreringerne på plads.

Finansieringsmodellen for sygehusene

Finansieringsmodellen for 2022 indebærer, at sygehusene i udgangspunktet er rammestyrede med populationsansvar, men med aktivitetsafregning på garantiklinikkerne. Herudover er der aktivitetsafregning for patienter fra Region Sjælland på alle afdelinger på Odense Universitetshospital. Der er desuden fortsat finansiering af væksten i særlig dyr medicin. Afregningsmodel og finansiering i forhold til Friklinikken er fortsat i 2022 som hidtil, dvs. med aktivitetsafregning ud fra en aftalt afregningsats.

Afdelinger, der i 2021 varetog garantifunktionerne, er videreført som garantiafdelinger i 2022. Ud over garantiklinikkerne er der områder, hvor det er vurderet hensigtsmæssigt, at der sker aktivitetsfinansiering som konsekvens af, at området ikke aktivitetsmæssigt er i balance. Det kan være områder, hvor der er usikkerhed om aktiviteten, områder under opbygning m.v. Aktivitetsfinansiering gælder med helårsvirkning fra årets start.

Populationsansvar defineres som ansvar for sygehusbehandling for den andel (specialevis) af patienter, som sygehusene har betjent for de enkelte kommuner indtil det tidspunkt, den nye styringsmodel trådte i kraft. Sygehusene har således ansvar for at sikre patientrettighederne i forhold til udrednings- og behandlingsretten. Det indebærer samtidig et ansvar for, at udsøgningen til andre regioner og til private ikke stiger.

Heri ligger også, at man ikke sender egne patienter videre til fx andre sygehuse, garantiklinikker og regioner, eller droser ned for aktiviteten sidst på året. Man varetager behandlingen af den population, man har ansvar for, så patienterne i videst muligt omfang ikke har behov for at benytte sig af muligheden for frit sygehusvalg.

Med styring på populationsansvar frem for aktivitet skabes større mulighed for sygehusene til at skabe løsninger, der modvirker aktivitetspresset og bedre kan imødekomme presset for øget kvalitet. Dette kan bl.a. ske ved at udnytte de redskaber, der ligger i den syddanske forbedringsmodel i form af mere optimale patientforløb, reduktion af spild og brug af andre behandlingsformer fx telemedicin og telepsykiatri. Ligeledes vil populationsansvaret give incitament til øget fokus på forebyggelse og samarbejde på tværs af sektorer, så aktivitet, der mest hensigtsmæssigt ligger i primærsektor, også flyttes ud hertil.

Konsekvenser af kapacitetssituationen i finansieringsmodellen

På grund af kapacitetssituationen som følge af COVID samt eftervirkninger af sygeplejerstrejken er det besluttet at fastholde rammestyret af garantiklinikker og øvrige aktivitetsafregnede områder i hele 2022. Det har været muligt at melde ind, såfremt et sygehus ikke ønskede rammestyret i en periode for garantiklinikker eller aktivitetsafregnede områder. En række områder er i 2022 meldt ind med ønske om ophævelse af rammestyret.

Garantiklinikkernes budgetansvar i det private blev suspenderet i hele 2021 som følge af COVID og strejken. Dette er videreført for hele 2022.

I 2020 og 2021 blev indført stykprisafregning på konkret udvalgte patientgrupper med henblik på at øge kapaciteten og afvikle ventelister. Denne model er fortsat i 2022.

I juni 2022 har regionsrådet yderligere givet sygehusene mulighed for at etablere deciderede pukkel-afviklingsklinikker, der udfører aktivitet uden for normal arbejdstid og med tilknyttet aktivitetsafregning. Hermed er skabt yderligere mulighed for at styrke aktiviteten og reducere pukler og ventelister.

Økonomisk balance

De samlede omkostninger er på 22.920,5 mio. kr., inkl. Sundheds andel af Fælles formål og administration samt Renter. Omkostninger vedr. Psykiatrien udgør 2.273,1 mio. kr. heraf.

Heri indgår COVID-19 relaterede merudgifter på 366,7 mio. kr. efter kompensation for pukkelafvikling.

Positive resultater på alle sygehuse

Også i 2022 er der opnået positive driftsresultater på regionens sygehuse.

Driftsresultater 2022, inkl. saldooverførsler

	Mio.
Odense Universitetshospital	60
Sygehus Sønderjylland	0
Sydvestjysk Sygehus	6
Sygehus Lillebælt	20
Psykiatrisygehuset	13
I alt	99

Særligt først på året har sygehusene økonomisk og aktivitetsmæssigt været påvirket af et højt antal COVID-19-patienter i sengene. Bl.a. som følge af isolationskravet har driften af sengeafsnittene været under stort pres, og det har været nødvendigt at etablere alternative løsninger og behandlingsforløb for at kunne håndtere antallet af akutte patienter.

Desuden har store dele af personalet været ramt af COVID-19 og influenza, så sygefraværet i starten af året har været ca. dobbelt så højt som normalt for sæsonen. Som afledt konsekvens af sygefraværet er den elektive kapacitet i perioden nedjusteret, og brugen af "dyre løsninger" i form af eksterne vikarer, mer- og overarbejdsbetaling m.v. forøget tilsvarende. Udfordringerne er forstærket af rekrutteringsudfordringer, især blandt sygeplejersker.

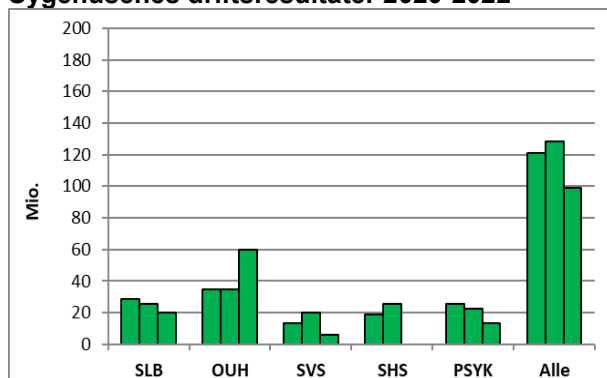
Under opblussen af COVID-19 og i forlængelse af strejken er oparbejdet et udrednings- og behandlings-efterslæb, som nu skal håndteres i 2023. Metoderne til at nedbringe ventetider er mange og afhænger af specifikke forhold inden for hvert subspecialt og behandling.

I lighed med det øvrige samfund har sygehusene oplevet voldsomme prisstigninger på en række områder, herunder særligt anlægs- og byggeopgaver samt energiforsyning.

Trods ekstraordinære styringsvilkår i 2022, hvor prognoserne i løbet af året har vist betydelige ubalancer på regionens sygehuse, vurderes sygehusene i balance ved udgangen af 2022. Heri indgår, at sygehusene er kompenseret for alle COVID-relaterede merudgifter, herunder merudgifter til reduktion af pukler- og ventelister. Desuden har regionsrådet i december 2022 har besluttet at kompensere sygehusene fuldt ud for de stigende energjudgifter.

Sygehusenes resultater de seneste tre års er vist nedenfor.

Sygehusenes driftsresultater 2020-2022

Resultaterne skal vurderes i lyset af, at Sydvestjysk Sygehus, Odense Universitetshospital og Sygehus Sønderjylland er i gang med tilpasning af omkostningerne til nye driftsniveauer ved realisering af effektiviseringskravene ved nye sygehusbyggerier. Sygehus Sønderjylland er ikke i mål med at tilpasse driftsudgifterne, og derfor er det isolerede underskud i driften på ca. 8 mio.kr. udlignet via mindreforbrug på sygehusets investeringsramme. Psykiatrisygehuset og Sygehus Lillebælt har allerede gennemført nødvendige tilpasninger til effektiviseringskravene.

Sygehusenes mindreforbrug op til 1 pct. af korrigeret budget genbevilges i 2023.

COVID-19 relaterede merudgifter

I 2022 er afholdt udgifter på i alt 1.131,9 mio. kr. på driften og 1,0 mio. kr. på anlæg til COVID-19 relaterede merudgifter.

Heraf har staten direkte refunderet 522,9 mio. kr. vedr. samfundstest og vaccination. Netto er afholdt driftsudgifter for i alt 609,0 mio. kr.:

COVID-19 relaterede driftsudgifter i 2022

	Mio.
Sundhedssporet (test, behandling, rengøring, ombygninger m.m.)	381,3
Pukkelaflvikling på sygehuse og privathospitaler	238,8
Mindreudgifter vedr. siddende patienttransport m.v.	-11,1
I alt	609,0

Sygehusene, Ambulance Syd og AMK-vagtcentralen er ved regnskabsafslutningen kompenseret for følgende COVID-19 relaterede merudgifter:

Kompensation for COVID-19 merudgifter

	Mio.
Odense Universitetshospital	211,9
Sygehus Lillebælt	101,3
Sydvestjysk Sygehus	66,6
Sygehus Sønderjylland	106,6
Psykiatrisygehuset	0,6
AMK-vagtcentral	5,7
Ambulance Syd	59,4
I alt	562,1

Medicin

Udgifterne til sygehusmedicin er på i alt 1.997 mio. kr. og er dermed en af de største udgiftsposter på budgettet.

Fra 2007 til 2018 blev udgifterne til sygehusmedicin mere end fordoblet svarende til en gennemsnitlig vækst på ca. 7 pct. om året.

I denne periode er udgifterne til sygehusmedicin således steget langt mere end den samlede økonomi på sundhedsområdet og har dermed udgjort en stadig større andel af de samlede udgifter.

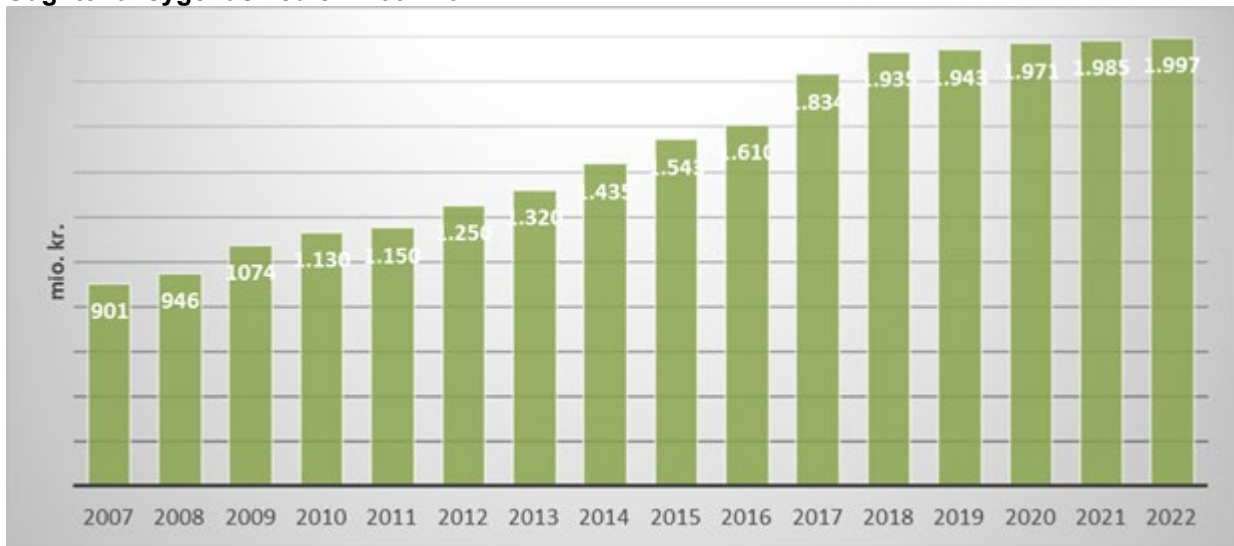
Væksten i udgifterne til medicin skyldes bl.a., at patienterne lever længere og derfor skal have medicinen i længere tid, og at der løbende kommer nye – og ofte dyrere – præparater på markedet.

De seneste fire år har der imidlertid været tæt på nulvækst i udgifterne til sygehusmedicin. Dette skyldes dels realisering af besparelser som følge af patentudløb og deraf faldende priser inden for udvalgte præparater.

Herudover kan noget af den afdæmpede vækst tilskrives arbejdet i Medicinrådet, der siden 2017 har haft til opgave at fremme en rationel og ensartet ibrugtagning af ny sygehusmedicin.

Den fremtidige udgiftsudvikling på området er meget vanskelig at estimere, da der fortsat udvikles nye og dyre lægemidler, som det er svært at forudsige effekten af.

Udgifter til sygehusmedicin 2007-2022

Kvalitet

Patientsikkerhed

I 2022 er i Region Syddanmark rapporteret 15.925 utilsigtede hændelser til den nationale database DPSD (Dansk Patientsikkerhedsdatabase). Heraf omhandler 12.439 regionens egne sygehuse, mens 3.486 omhandler det øvrige regionale sundhedsvæsen, fx praktiserende læger og speciallæger, tandlæger, terapeuter og kiropraktorer, apoteker, vagtlægeordning samt ambulancer. Sygehusene og præhospitalet håndterer selv deres utilsigtede hændelser, og team Patientsikkerhed i Regionshuset håndterer hændelser, der vedrører praksisområdet.

Team Patientsikkerhed deltager aktivt i nationale fora såsom Patientsikkerhedsrådet i Dansk Selskab for Patientsikkerhed og Fagligt Forum i Styrelsen for Patientsikkerhed. For at styrke læring, spredning og koordinering af patientsikkerhedsarbejdet på tværs af regioner er etableret to tovholdergrupper på hhv. praksisområdet og det regionale virksomhedsområde, herunder sygehusene. Team Patientsikkerhed deltager aktivt i de tværregionale tovholdergrupper, der refererer ind til Danske Regioner.

De vigtigste indsatser i 2022:

- At formidle viden og læring om de utilsigtede hændelser, både lokalt, nationalt og internationalt, med henblik på gensidig læring, fx gennem fagblade som Praksisnyt, iPraksis samt relevante fagblade og på forskellige faglige temadage
- At dele viden fx gennem afholdelse af temadag om patientsikkerhed og ved udgivelse af Patientsikkerhedspodcast og bidrag til fagbøger
- Vurdering af patientsikkerhed i forbindelse med forskningsprojekter
- At undervise sundhedsprofessionelle i kvalitetsværktøjer og analysemetoder regionalt og nationalt samt understøtte anvendelse i den kliniske praksis
- At undervise det regionale sundhedsvæsen i korrekt anvendelse af den nationale database DPSD
- At udarbejde specifik regional retningslinje om antidoter
- At fremme det proaktive patientsikkerhedsarbejde (vurdering af patientsikkerhed i forbindelse med forskningsprojekter)
- At holde regionen ajour med nationale og internationale tendenser inden for patientsikkerhedsarbejdet
- At bidrage til udbredelse af viden lokalt, f.eks. på risikokoordineringsmøder, der omfatter risikomanagere fra sygehusene og det præhospitale område.

Center for Fælles Beslutningstagning

Center for Fælles Beslutningstagning er et regionalt initiativ med det formål at støtte patienten i at tage den rette beslutning under et behandlings-, udrednings- eller plejeforløb. Regionsrådet afsatte i 2019 4 mio. kr. for at udrulle de lokalt opnåede resultater på Sygehus Lillebælt på regionens sygehuse. Udrulning er nu igangsat på 57 afsnit/afdelinger på tværs af regionen.

Alle sygehuse har ansat lokale implementeringskonsulenter for at udrulle og forankre initiativet. Der er udviklet 58 Beslutningshjælperer™, som støtteværktøjerne kaldes.

Et E-læringsprogram er udviklet til interaktivt at undervise klinikere i at praktisere fælles beslutningstagning i samtalen med patienten. Programmet er desuden ved at blive implementeret i de øvrige regioner.

Der er fastsat regionale resultat- og procesmål til at monitorere indsatsen. Bl.a. er der lagt to nye spørgsmål om fælles beslutningstagning ind i de løbende undersøgelser af den patientoplevede kvalitet (LUP), og der foretages observationer i de involverede afdelinger.

Lærings- og kvalitetsteams – LKT

Et lærings- og kvalitetsteam er et nationalt netværk af klinikere og ledere fra relevante afdelinger og enheder samt en ekspertgruppe, som arbejder med kvalitetsforbedringer inden for et nøje afgrænset område, hvor behandlingskvaliteten generelt er utilfredsstillende og/eller, hvor der er stor, uønsket variation i kvaliteten. I Region Syddanmark tager arbejdet i de lokale forbedringsteams på sygehusenhederne afsæt i Den Syddanske Forbedringsmodel.

Forud for seneste indstillingsrunde var fokus på at igangsætte lærings- og kvalitetsteams på baggrund af lokale, succesfulde projekter i klinikken, og at evidens, data og faglig konsensus skal foreligge på igangsættelsestidspunktet. Bl.a. i lyset af positive resultater i det lokale tværsektorielle projekt på Sygehus Lillebælt 'Kom trygt hjem' er besluttet, at konceptet skal være centralt for det næste LKT "Sammenhængende hoftebrudsforløb".

Regionerne er på skift ansvarlige for at koordinere og gennemføre landsdækkende aktiviteter i forhold til et specifikt lærings- og kvalitetsteam, og Region Syddanmark er ansvarlig for LKT "Sammenhængende hoftebrudsforløb". I sidste del af 2022 er forberedelserne af LKT'et synlige i form af etablering af tværsektorielt formandskab og tovholdergruppe samt ekspertgruppe med repræsentanter fra relevante sektorer.

I løbet af 2022 er LKT Børnediabetes afsluttet, mens der er holdt første ledelses- og læringsseminar i regi af LKT KOL. Også i regi LKT Akut kirurgi samt LKT Tvang har klinikere fra hele landet været samlet dels på fysiske læringsseminar, dels pr. video.

Regionernes Kliniske KvalitetsudviklingsProgram – RKKP

Regionernes Kliniske KvalitetsudviklingsProgram omfatter for nuværende ca. 85 kliniske kvalitetsdatabaser, der alle har til formål at måle kvaliteten af den sundhedsfaglige (kliniske) behandling. Det sker gennem indsamling af data om patienternes udredning, sygdom og behandling inden for specifikke sygdomsområder. Data fra de kliniske kvalitetsdatabaser modtages efterfølgende i regionerne som resultater, der siger noget om kvaliteten af den sundhedsfaglige behandling og de sundhedsfaglige ydelser.

På regionalt niveau bruges resultaterne bl.a. til at identificere områder, hvor der kan være behov for en særlig indsats i forhold til forbedring af den kliniske kvalitet, eller områder, hvor der er særlige udfordringer med hensyn til indberetning af data og datakomplethed (registreringsudfordringer).

Ud over at bruge resultaterne fra de kliniske kvalitetsdatabaser til lokale forbedringstiltag på sygehuse og regionale forbedringstiltag på tværs af to eller flere af sygehusene bruges resultaterne også på nationalt niveau. Det sker bl.a. via Lærings- og Kvalitetsteams (LKT).

Infektionshygiejne

Forebyggelse af sygehuserhvervede infektioner har stor bevågenhed i Region Syddanmark, og sygehusene arbejder fortsat med lokale indsatser for at realisere både lokale og regionale målsætninger på området. Den regionale handleplan for nedbringelse af sygehuserhvervede infektioner udløber ved udgangen af 2022, hvorfor der i løbet af 2022 er gjort forberedende indsatser til en ny fremtidig strategi på området. Der er nedsat en ny regional styregruppe for sygehuserhvervede infektioner, og der er udarbejdet et notat med ramme for den fremtidige strategi.

Ud over dette er i 2022 afholdt hygiejnekonference for 280 hygiejnenøglepersoner i regionen, som arbejder med infektionshygiejne i deres hverdag. Formålet med dagen var at øge viden, sprede erfaringer, inspirere og motivere til udvikling af infektionshygiejnen på regionens sygehuse.

Der er ligeledes nedsat en ny samarbejdsgruppe mellem hygiejnenøglepersoner på sygehusene og Strategisk Indkøb. Gruppens formål er tættere dialog mellem Strategisk Indkøb og fagpersoner inden for infektionshygiejne i forbindelse med større omstillinger og projekter i forhold til flergangsprodukter, mindre forbrug og spild samt bæredygtige produkter.

På rengøringsområdet er i 2. halvår 2022 udført kontrol på alle fem sygehuse i forhold til DS/INSTA 800, der beskriver krav til den almindelige rengøring, samt Nationale Infektionshygiejniske Retningslinjer (NIR) for rengøring i hospitals- og primærsektoren. Alle fem sygehusenheder bestod rengøringskontrollen på DS/INSTA800, mens fire ud af fem sygehusenheder bestod på NIR. Der er en målrettet indsats på sygehusene for at understøtte og udvikle kvaliteten af den daglige rengøring, og efter endt rengøringskontrol er igangsat en række indsatser lokalt på de sygehuse, hvor der blev opdaget mangler.

Antibiotikaforbrug

Der er kontinuerligt fokus på antibiotikaforbruget i Region Syddanmark, hvorfor der i 2022 er forberedt indsatser til en ny fremtidig strategi på området i sammenhæng med sygehuserhvervede infektioner. Der er nedsat en ny regional styregruppe for sygehuserhvervede infektioner, som også inkluderer antibiotikaområdet, og der er udarbejdet et notat med ramme for den fremtidige strategi.

Derudover har Den Regionale Antibiotikagrube i 2022 revideret, ydet støtte til og igangsat en række regionale retningsgivende dokumenter på antibiotikaområdet som fx. antibiotikavejledningen, anvendelse af standardordinationer og standardordinationspakker i EPJ SYD samt hjemmebehandling med antibiotika.

Patientrapporterede Oplysninger (PRO)

Patientrapporterede oplysninger er data rapporteret af patienten selv om egen helbredstilstand, herunder fysisk og mentalt helbred, symptomer, helbredsrelateret livskvalitet og funktionsniveau. PRO-data indsamles typisk via spørgeskemaer, som patienten udfylder. Svarene bruges til at give patienterne større indflydelse,

da involvering af patientens eget perspektiv via spørgeskemasvar sikrer god dialog og prioriterer behandlingsindsatsen derhen, hvor den patientoplevede værdi er størst.

SydPRO er en fælles funktion, der på tværs af sygehusene og IT understøtter arbejdet med PRO i hele regionen, centralt koordineret af afdelingen for Kvalitet og Forskning. I 2022 er etableret flere lokale løsninger. Derudover er de fælles løsninger til senfølger efter kræft og diabetes taget i brug på alle somatiske enheder. Der er i 2022 fortsat et samarbejde med Regionernes Kliniske Kvalitetsudviklings-Program om sikker databevægelighed og anvendelse af PRO-data i databaserne.

Personlig Medicin

Personlig medicin er betegnelsen for, at man målretter behandlingen til den enkelte patient med udgangspunkt i patientens personlige karakteristika, herunder især genetiske forhold.

De overordnede politiske rammer for den strategiske satsning på personlig medicin følger af visionsoplægget "Sammen om individuel behandling" for en syddansk infrastruktur for personlig medicin. Heri fastlægges regionens vision for området: et tilbud om personlig medicin som del af behandlingen til alle relevante patientgrupper.

Syddansk Datastøttecenter for Personlig Medicin blev etableret i 2021. Centret understøtter arbejdet med personlig medicin, hvor bl.a. patientbehandling og diagnostik, lokal forankring og synlighed samt udnyttelse af eksisterende kompetencer og miljøer er i fokus. I 2022 har datastøttecentret i samarbejde med de klinisk genetiske afdelinger været bærende i regionens implementering af arbejdsgange m.v., som er knyttet til aktiviteter med Nationalt Genom Center.

Regionens arbejde med personlig medicin koordineres løbende med og inspireres gensidigt af forskellige samarbejdspartnere på området, fx SDU, øvrige regioner og universiteter og Nationalt Genom Center.

Ret til hurtig udredning

Patientrettigheder er udpeget som et regionalt indsatsområde, herunder ret til hurtig udredning. På det somatiske område er målet for udredning at nå en målopfyldelse på 90 pct. For det psykiatriske område er målet at fastholde det hidtidige høje niveau.

Ret til hurtig udredning har været suspenderet ad flere omgange som følge af COVID-19, senest fra 3. til 21. januar 2022. Målopfyldelsen er i høj grad fortsat præget af efterslæb efter COVID-19 og situationen efter sygeplejerskekonflikten i sommeren 2021.

I 2022 er igangsat en række indsatser for at nedbringe ventetiden på udredning og behandling, bl.a. ved brug af udbudsaftaler, pukkelafviklingsklinikker og aftaler med praktiserende speciallæger.

Tal på udredningsretten pr. 4. kvartal 2022 viser en målopfyldelse på 63,1 pct. for psykiatrien og 64,8 pct. for somatikken.

Indsatser som følge af Corona-virus og COVID-19

Sundhedsplanlægning har varetaget en bred opgaveportefølje i forhold til COVID-19, herunder koordination mellem sygehusene og mellem afdelinger i regionen, opgaver i forhold til test, vaccination, senfølgeindsats i forbindelse med COVID-19. Herudover har Sundhedsplanlægning ligeledes deltaget i en række nationale udvalg og varetaget kommunikationsopgaver i forhold til borgere, presse, myndigheder og politisk niveau. Indsatsen er varetaget i tæt samarbejde med sygehusene og andre afdelinger i regionshuset.

Opgaven med test for COVID-19 har udviklet sig fra stor efterspørgsel på PCR-test i regionens testcentre til et lavt niveau. Retningslinjerne for hvornår der kræves PCR-test har ændret sig i løbet af året, og regionen har løbende tilpasset testudbuddet og -kapaciteten til dette.

Vaccinationsindsatsen i efterår og vinter 2022 blev organiseret decentralt i regi af sygehusene, der har haft vaccinationscentre, udkørende enheder og pop-up vaccinationssteder. I 2022 er desuden indgået aftale med almen praksis i Region Syddanmark om udførelse af vaccinationer, og apoteker har ligeledes haft en rolle i vaccinationsindsatsen. Sundhedsplanlægning har varetaget koordination i regionen i forbindelse med planlægning og udrulning af vaccinationsindsatsen i tæt samarbejde med Praksisafdelingen og sygehusene.

I kølvandet på COVID-19 er oprettet to senfølgeklinikker for COVID-19 på hhv. Odense Universitetshospital og Sygehus Lillebælt Kolding. Aktiviteterne er fra maj 2022 samlet på senfølgeklinikken på Odense

Universitetshospital. Senfølgeklinikkerne ser patienter med komplekse eller langvarige senfølger. De fleste senfølger i forbindelse med COVID-19 følges hos egen læge eller i andre afdelinger på sygehusene.

Planlægning af nye indsatser for akutte patienter, hjertepatienter og fødsler

I aftalen om budget 2020 indgik, at der skulle udarbejdes planer for henholdsvis det akutte område, fødeområdet samt hjerteområdet.

Med akutplanen er Sundhedsstyrelsens nationale anbefalinger fra 2020 til den akutte sundhedsindsats omsat til regionale tiltag. Akutplanen bygger herud på forslag, der indgik i Danske Regioners udspil fra 2018. Regionsrådet har godkendt akutplanen i november 2021. Sygehusene har som følge heraf blandt andet etableret akutte visitationsenheder, der er under gradvis udbygning til døgnbemanding.

Med fødeplanen omsættes Sundhedsstyrelsens anbefalinger for svangreområdet fra 2021 til konkrete regionale indsatsområder og anbefalinger. Fødeplanen er godkendt af det fratrædende regionsråd i december 2021 og af det nye regionsråd i februar 2022.

Med hjerteplanen omsættes i relevant omfang Danske Regioners udspil 20 slag for hjerterne, som indeholder forslag til såvel nationale, regionale som kommunale initiativer, herunder forslag til diagnostik, telemedicin og decentrale tilbud. Hjerteplanen er godkendt af regionsrådet i oktober 2021. I 2022 er der sket udmøntning af midler til de fleste indsatser, og implementeringen er i gang på alle fokusområder, fx er der åbnet lokale ambulatorier i Nyborg og Tønder.

Præhospital indsats – ambulanceområdet

Den præhospitale indsats er indsatsen uden for sygehuset over for akut syge, tilskadekomne og fødende. Indsatsen har til formål at redde liv, forbedre helbredsudsigter, formindske smerter og andre symptomer samt at afkorte det samlede sygdomsforløb, yde omsorg og skabe tryghed.

Fokus er på den regionsdækkende indsats med ambulancer, lægebiler, ambulancer bemanded med paramedicinere samt akutbiler, som kan sikre en hurtig behandlingsindsats af akut syge eller tilskadekomne overalt i regionen.

Regionsrådet har fastsat responstidsmål og servicemål for den præhospitale indsats, varierende i forhold til hastegrad af kørslerne. Kvartalsvist følges op på responstiderne.

Som supplement til den professionelle hjælp arbejdes løbende med at udbygge akuthjælperordninger i områder med lange responstider, drevet af frivillige kræfter. Der er i alt 24 akuthjælperordninger i regionen, en nødbehandlerbil på Nordals og på Ærø, samt en ordning med praktiserende lægeren nødbehandlerbil på Ærø, der kaldes ud ved to samtidige ambulance A-udkald.

Region Syddanmark er med i Hjerteløberne. Omkring 25.000 frivillige i regionen rykker i denne ordning ud til hjertestop i hele regionen.

Store investeringer i nye sygehuse

Sygehus Sønderjylland Sønderborg

Regionsrådet vedtog i 2018 en helhedsplan for Sygehus Sønderjylland, som omfatter modernisering af de fysiske rammer i Sønderborg gennem en større renovering samt ombygning.

I 2020 blev et samlet ambulatorietorv færdigbygget og idriftsat. Som led i fortsat transformation af sygehuset til specialsygehus har regionsrådet i 2022 godkendt idéoplæg for de resterende 4 delprojekter i underretagen.

Sygehus Lillebælt Vejle

Regionsrådet meddelte i 2018 bevilling til renovering af sengeafsnit på Vejle Sygehus som del af generalplan Fase 2 herfor. Forudsætning for at komme i gang med dette projekt er forskellige interne rokader, som nu er afsluttet. Ligeledes er delprojekt vedr. etablering af teknikskakt og teknikhus ("tekniktårn") afsluttet. Ombygningen af afsnit A160, A140 og A240 er nu afsluttet, og afsnittet for Åbne Indlæggelser samt Hjertemedicinsk sengeafsnit er flyttet ind i færdigenoverede rammer. Projektet står nu over for renovering af de sidste sengeafsnit, hvor planlægningsprocessen er igangsat.

Generalplanens formål føres videre i fase 2, afhængig af behov og finansieringsmuligheder. Rækkefølgen for renoveringen planlægges i øjeblikket med forventet igangsættelse af næste fase i foråret 2023.

Regionsrådet meddelte i 2021 bevilling til udvidelse af laboratoriecentret på Vejle og Kolding Sygehus, hvis fysiske rammer over en årrække har været stærkt udfordret. I Vejle omhandler projektet udvidelse af kontorarealer og forbedret sammenhæng og i Kolding udvidelse af laboratoriefaciliteter. Begge projekter er påbegyndt i 2022, og ny etage på laboratoriecentret i Vejle ventes afleveret og ibrugtaget med udgangen af 2023. Tilbygning til laboratoriet i Kolding ventes afleveret og ibrugtaget med udgangen af 2024.

Sygehus Lillebælt Kolding

Regionsrådet meddelte i 2020 bevilling til ændring af forpladsen på Kolding Sygehus for at forbedre adgangsforholdene for gangbesværede og handicappede. Projektet er afsluttet i 2022.

Regionsrådet meddelte i 2021 bevilling til et nyt familieområde på Sygehus Lillebælt Kolding. Projektet omfatter dels ny tilbygning til neonatalafsnittet, dels modernisering og renovering af fødeområdet med henblik på at udvide kapaciteten og skabe moderne og tidssvarende fødemiljøer. Projekterne er påbegyndt i 2022 med forventet aflevering og ibrugtagning hhv. 1. halvår 2024 og med udgangen af 2024.

Odense Universitetshospital

Erhvervelse af en ejendom på Stærmossegårdsvej til etablering af et Plasmafaresecenter gav mulighed for en bedre bygningsmæssig og geografisk placering af et AIB-laboratorium til at styrke stamcelleforskningen på OUH. Projektet er afleveret ultimo 2021, men i 2022 er pågået kvalificering af lokalerne. Sideløbende er påbegyndt proces for myndighedsgodkendelser fra Arbejds miljøtilsynet og Miljøstyrelsen.

Odense Universitetshospital/Svendborg – generalplan 2.

I aftalen om budget 2021 blev peget på behovet for at modernisere og fremtidssikre de fysiske rammer på Svendborg Sygehus, herunder omlægning til en-sengsstuer, visiteret medicinsk modtagefunktion, placering af fællesambulatorier og udvikling af perioperativ enhed. Det skulle ske ved hjælp af en ny generalplan.

Regionsrådet godkendte i 2021 procesplan for udarbejdelse af generalplan II for Svendborg Sygehus. Samtidig godkendte regionsrådet, at der forud for udarbejdelse heraf skulle udarbejdes en foranalyse, hvor der på administrativt niveau og ved inddragelse af eksternt rådgivningsbistand skulle udarbejdes en overordnet screening af løsningsscenerier for fokuspunkterne, indeholdende foreløbige overslag over den tilknyttede anlægsøkonomi og tidsplan.

Sideløbende har regionsrådet i september 2022 vedtaget en overordnet, faglig profil for Svendborg Sygehus, inkl. endeligt optageområde m.v., hvilket indarbejdes i foranalysen, der forelægges primo 2023.

Det nye OUH

Indledende arbejder (DP01) og Byggemodning (DP02): Projekterne er afsluttet og afleveret.

Vidensaksen (DP03), Behandlings- og sengeafsnit (DP04) samt Klyngerne (DP05-08): De primære aktiviteter i 2022 har bl.a. været indvendige gipsarbejder, tekniske installationsarbejder samt færdiggørelse af tag. Apteriering er så småt påbegyndt med bl.a. spartling, maling og loftarbejde.

I december 2022 er indgået en aftale med totalentreprenøren på DP03-DP08 vedr. tidsfristforlængelse. Forsinkelsen skyldes langt overvejende efterdønninger af COVID-19 og force majeure-mæssige forhold såsom krigen i Ukraine. Derudover har regionen håndteret en række projektændringer, der ud fra et overordnet perspektiv repræsenterer et kvalitetsløft til gavn for patienter og personale.

På baggrund af den fastsatte aflevering af DP03-DP08 i aug.-nov. 2024 og behovet for en aktiveringsperiode på minimum 12 måneder planlægges med, at indflytning i bedste fald kan ske i efteråret 2025 og alternativt i foråret 2026.

Øvrige delprojekter ved det nye OUH

- Solcelleanlægget blev færdiggjort i juli 2020 og forsyner byggepladsen med grøn strøm
- Hovedkøkken, beliggende i servicebyen, er taget i brug i september 2022
- Logistik- og sterilcentralen, beliggende i servicebyen, er afleveret i oktober 2022, der udestår levering, installation og validering af udstyr.
- Steno Diabetes Center Odense (SDCO): Byggeriet er i gang, der pågår lukning af tag og facader. Indvendige arbejder foregår successivt og etagevis med hovedføringsveje, lette vægge og afretningslag. Ca. 90 pct. af opførelsen finansieres af Novo Nordisk Fonden.

Sydvestjysk Sygehus, Esbjerg

- **Fase 2** (ny sengebygning og heliport): Sengebygningen blev afleveret fra totalentreprenøren i 2019. Indflytningen blev gennemført som planlagt med sidste flytning af senge i marts 2020. Ny helikopterlandingsplads på toppen af den tidligere sengebygning blev taget i brug i 2020. Endelig regnskabsaflæggelse afventer afklaring af de sidste fejl i byggeriet.
- **Fase 3** Renovering af tidligere sengebygning blev igangsat i 2020. Første etape er **etage 4** er taget i brug i september 2022 og huser nu kandidatuddannelse i medicin samt efteruddannelse og forskning. Renoveringen af **etage 2 og 3** er i efteråret 2022 startet op i den nordlige ende af begge etager.

Psykiatri**Psykiatrien på Nyt OUH:**

I forhold til planen fra 2007 udestår byggerierne i tilknytning til det nye OUH for såvel børne- og ungdomspsykiatrien samt voksenpsykiatrien. Børne- og ungdomspsykiatrien etableres i en fælles børneklynge med somatikkenes afd. H og følger planen for det nye OUH, mens voksenpsykiatrien etableres i en selvstændig klynge som OPP-projekt.

Voksenpsykiatrien opføres af A. Enggaard A/S, hvor disponeringsfasen, herunder brugerprocesser, blev påbegyndt i 2021. Processen har i 2022 fulgt planen, der er udarbejdet projektforslaget, og selve byggeri er påbegyndt og følger tidsplanen. Således forventes OPP-projekt klar til overlevering til aftalt tidspunkt. Projektet omfatter eksisterende senge fra psykiatrisk afdeling samt et rehabiliteringsafsnit, et fælles spiseforstyrrelsesafsnit og udbygning af intensive senge. Sidstnævnte elementer finansieres af midler, afsat på finansloven for 2020.

Psykiatrisk afdeling, Svendborg

Ombygning og modernisering af sengeafsnit i Svendborg er afsluttet i 2021, hvad angår sengeafsnittene. De sidste ombygninger af øvrige områder er afsluttet i 2022. Ombygningen sikrer, at psykiatriens bygninger i Svendborg i højere grad afspejler standarderne i 'Fremtidens psykiatri'.

Psykiatriplan 2020-2024

Som en del af "Fremtidens psykiatri 2020-2024" er de særlige pladser flyttet til Odense, og der er etableret et nyt retspsykiatrisk afsnit i Esbjerg. I 2021 er desuden påbegyndt en løbende tilpasning af eksisterende rammer til konceptet front- og backoffice, på samtlige døgnafsnit, hvilket er fortsat i 2022.

Aktivitet

I 2022 har ydelsesniveauet hos alment praktiserende læger været på i alt 9,3 mio. afregnede kontaktydelser i dagtid. For speciallæger har ydelsesniveauet været 0,9 mio. kontaktydelser. For speciallægerne er der tale om en stigning, mens der er et fald i almen praksis.

Syddanskernes kontakt med sygesikringsområdet

94,3 pct. af alle sikrede i Region Syddanmark har i 2022 modtaget en ydelse hos enten en praktiserende læge, tandlæge, speciallæge, fysioterapeut o.a., hvortil regionen har ydet et tilskud. Det er på niveau med 2021. Knap 9 ud af 10 borgere i regionen har været i kontakt med deres egen læge i løbet af året.

Økonomi

De samlede omkostninger til praksisområdet er på 5.187,3 mio. kr.

Samlet har der for området været et mindreforbrug på 142 mio. kr. i 2022, opgjort udgiftsbaseret. Under ét er området vokset med 4,2 pct. Almen lægehjælp er vokset med 3,8 pct., mens der for psykologhjælp omvendt har været et fald på 4,3 pct.

Indsats for pukkelafvikling og reduktion af ventetid i Praksissektoren

Situationen med COVID-19 og sygeplejerskejren har medført et pres på de syddanske sygehuse om at udføre en række specifikke undersøgelser og behandlinger. Ventetiden for behandlinger er steget markant, og der er et pres på sygehuses opfyldelse af de lovbestede ventetider på udredning.

I det lys er det fundet relevant i en periode at indgå en række midlertidige aftaler om inddrage speciallægepraksis til at aflaste sygehuse:

Tillægsaftale om udlægning af sygehusydelser til speciallægepraksis

I forbindelse med indgåelse af ny overenskomst om speciallægehjælp i efteråret 2021 blev aftalt at permanentgøre den midlertidig tillægsaftale om udlægning af sygehusydelser til speciallægepraksis.

Det betyder, at sygehuse har mulighed for at viderehenvise alle ambulante undersøgelser, behandlinger, operationer og kontroller på hovedfunktionsniveau til speciallægepraksis via en speciallægevisitator.

I 2022 er aftalen i begrænset omfang anvendt inden for specialerne dermato-venerologi, reumatologi/fysiurgi, gynækologi, intern medicin, kirurgi, neuromedicin, øjenlægehjælp, øre- næse-hals-lægehjælp og plastikkirurgi. I forbindelse med tillægsaftalen er i 2022 behandlet patienter for knap 250.000 kr.

Udlægning af koloskopier

Pr. april 2022 er indgået aftale med de fire sygehusenheder og de praktiserende kirurger i regionen.

Hovedsigtet er at give patienter, der henvises til koloskopi på sygehuse med uspecifikke symptomer og umiddelbart ingen mistanke om kræft, mulighed for at vælge at blive omvisiteret til en tidligere tid i speciallægepraksis.

De praktiserende kirurger afsætter fem koloskopitider pr. uge i aftaleperioden. I løbet af de ni måneder i 2022, aftalen har været gældende, er foretaget 1.120 koloskopier, svarende til en udgift på ca. 1,3 mio. kr.

Grå stær operationer

På grund af et øget pres på øjenafdelingerne i Region Syddanmark har der været behov for at udføre flere grå stær operationer i speciallægepraksis. Ventetiden for operationen var markant, og der var et pres på sygehuses opfyldelse af de lovbestede ventetider på udredning.

Hovedsigtet har været at nedbringe ventetiden på grå stær-operationer i sygehusregi ved at øge aktiviteten inden for grå stær operationer i øjenlægepraksis.

For at muliggøre en reel aktivitetsstigning inden for grå stær-operationer hos praktiserende øjenlæger, som i forvejen opererer grå stær, gør aftalen det muligt for øjenlægen at ansætte en assisterende speciallæge i op til 1 dag ugentligt i aftaleperioden til varetage de basale øjenundersøgelser og behandlinger i praksis.

Der er i regionen indgået aftale om operation for grå stær med 11 praktiserende øjenlæger. Heraf har fire indgået en aftale om øge aktiviteten og dermed medvirke til at nedbringe ventetiderne yderligere.

I løbet af 2022 har 3.521 personer fået foretaget grå stær operationer i øjenlægepraksis, hvilket er en øgning på 22,6 pct. i forhold til 2021.

Flere ydernumre i Børne- og Ungdomspsykiatri

På bagkant af COVID-19 er mistrivslen blandt børn og unge steget. Børne- og ungdomspsykiatrien i sygehusregi har oplevet en betydelig vækst i henvisninger, og de aktuelle ventetider til udredning i sygehusregi er lange. Det samme gælder i speciallægepraksis.

Der er således et stort pres på børne- og ungdomspsykiatrien generelt. For at afhjælpe situationen er det i 2022 besluttet at udvide kapaciteten i den jyske del af regionen for at fremme en bedre tilgængelighed for specialet.

Der er fundet to kvalificerede børne- og ungdomspsykiatriske til at varetage de to ledige ydernumre. Der er tale om nye børne- og ungdomspsykiatriske, som allerede drev praksis uden ydernummer. Begge klinikker har derfor haft mulighed for hurtig opstart af praksis i sygesikringsregi og er dermed allerede godt i gang med at behandle patienter på vegne af regionen.

Regnskab 2022

Mio. kr., netto	Regnskab 2022	Budget		Regnskab 2021
		Oprindeligt	Ajourført	
Somatik	18.304,8	17.715,7	18.050,5	17.617,0
Psykiatri	2.273,1	2.173,9	2.340,1	2.161,9
Sygesikring	5.187,3	5.259,0	5.269,0	4.922,6
Administration, renter m.v.	2.342,7	1.758,3	2.074,1	2.077,1
Omkostninger i alt	28.107,8	26.907,2	27.733,7	26.778,5
Bloktilskud	-23.906,2	-22.498,6	23.726,5	-22.998,4
Resultatafhængigt bidrag fra staten	-337,2	-337,2	-337,2	-332,8
Kommunale aktivitetsafhængig bidrag	-4.379,1	-4.379,1	-4.379,1	-4.320,9
Finansiering i alt	-28.622,5	-27.214,9	-28.442,8	-27.652,1
Driftsresultat	-514,7	-307,7	-709,1	-873,6

Fortegn: Driftsresultatet: - = finansiering større end omkostninger.

Personaleforbrug

Det samlede personaleforbrug er på 24.752 årsværk, hvilket stort set er på niveau med 2021.

Social

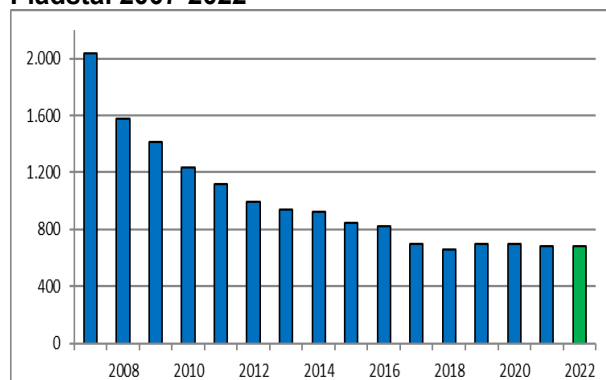
Social og Specialundervisning

Aktivitet

Regionen har i 2022 drevet fem sociale centre. Centrene leverer tilbud til særligt udsatte børn og unge, handicappede børn og unge, handicappede voksne, borgere med autisme og senhjerneskade, domfældte udviklingshæmmede, unge og voksne borgere med spiseforstyrrelse, socialpsykiatriske tilbud samt undervisningstilbud og kommunikationsydelser.

De fem centre har i alt 680 normerede pladser, hvilket er på samme niveau som i 2021.

Pladstal 2007-2022

Belægning lavere end budgetteret

På størstedelen af døgnpladserne på voksenområdet er belægningen i 2022 tæt på det budgetterede, mens den på dagtilbud for voksne samt døgn- og skoletilbud til børn og unge er lavere end budgetteret. I forhold til døgnpladser på voksenområdet er belægningen dog mere udfordret i 2022 end i 2021.

Den realiserede belægning i 2022 er samlet på 93,5 pct. og dermed ca. 4 pct. lavere end budgetteret.

Ved årets udgang er der 16 særforanstaltninger, hvilket stort set er uændret i forhold til 2021.

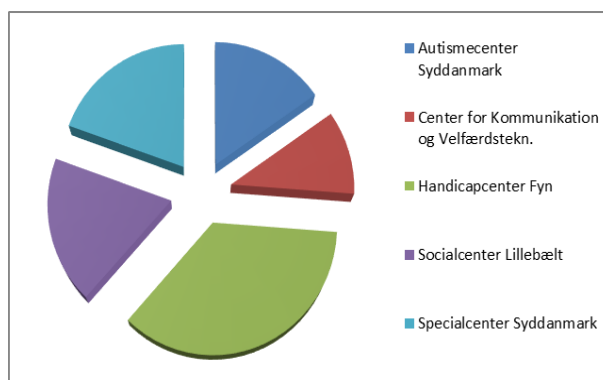
Samarbejde med kommunerne

Både kommuner, regioner og private driver specialiserede tilbud på det sociale område og inden for specialundervisning. Myndighedsansvaret, herunder visitation og finansiering, ligger entydigt hos kommunerne.

For at sikre det rette udbud af pladser udarbejder kommunerne i Syddanmark og regionen en fælles to-årig rammeaftale. Rammeaftalen for 2021-2022 er indgået i efteråret 2020.

Hvad er pengene brugt til?

De samlede omkostninger er på 873,3 mio. kr. brutto og dermed ca. 72 mio. kr. højere end i 2021. Ud over at afspejle den markante udvikling i ikke mindst priserne i 2022 skal det også ses i sammenhæng med indskrivning af nye borgere med større og mere komplekse støttebehov end tidligere.

Hvor kommer pengene fra?

Nettodriftsomkostninger vedrørende det enkelte center finansieres via takstbetaling fra kommunerne.

Social og Specialundervisning

Herudover er Center for Høretab under Center for Kommunikation og Velfærdsteknologi og Egely under Socialcenter Lillebælt i henhold til lovgivningen delvist objektivt finansieret af kommunerne. For CKV Odense under Center for Kommunikation og Velfærdsteknologi er der aftalt en abonnementsfinansiering med kommunerne.

Økonomisk balance over år

Regionen har en forsyningspligt vedr. højt specialiserede sociale tilbud. Omvendt er kommunerne ikke forpligtede til at visitere til regionens tilbud. Det kan give udfordringer for belægningen og dermed takstindtægterne.

Ved lavere belægning end budgetteret reducerer centrene i omkostningerne. Dog er det ikke altid muligt at nedbringe disse i samme takt, som takstindtægterne falder bort. Dette skyldes, at der især er tale om løn-omkostninger, hvortil der typisk er knyttet et længere opsigelsesvarsel. Flere kommuner arbejder ud fra en strategi om at blive mere selvforsynende med hensyn til højt specialiserede ydelser, hvilket indebærer en udfordring for regionen om løbende at tilpasse kapaciteten.

Det sociale område skal over tid økonomisk hvile i sig selv. 2022-resultatet indebærer følgende:

Akkumuleret resultat ultimo	2,8 mio. kr.
Finansiering	
Dispositionsret/-pligt i 2023	3,6 mio. kr.
Takstregulering i 2023	-2,3 mio. kr.
Takstregulering i 2024	1,5 mio. kr.
Andre reguleringer	0,0 mio. kr.
Balance	0,0 mio. kr.

Det samlede akkumulerede resultat på 2,8 mio. kr. omfatter underskud på centrene på 11 mio. kr. og et overskud på centrale konti på -8,2 mio. kr.

For at kunne tilrettelægge den løbende drift hensigtsmæssigt har centrene i 2022 disponeret over over-/underskud fra 2021. Tilsvarende må de i 2023 anvende over-/underskud fra 2022. 2021-resultatet medfører midlertidige takstnedsættelser i 2023 på 2,3 mio. kr. på Autismecenter Syddanmark og Center for Kommunikation og Velfærdsteknologi, mens 2022-resultatet indebærer midlertidige takststigninger i 2024 på 1,5 mio. kr. på Handicapcenter Fyn.

Ud over direkte omkostninger vedr. det enkelte center, herunder afskrivning, forrentning og hensættelser, dækker takstbetalingen desuden 0,5 pct. til udviklingsaktiviteter samt 4,40 pct. til overhead. Overhead dækker dels den centrale administration af socialområdet, dels det sociale områdes andel af omkostninger til fælles formål og administration for regionen.

I taksterne, som kommunerne betaler for at benytte regionens tilbud, indgår som nævnt også afskrivning og forrentning. Investeringer påvirker dermed ikke regionens langsigtede økonomi.

Økonomistyringen foregår ved hjælp af et økonomiopfølgningssystem NemØkonomi. Centrene anvender systemet til kvartalsvist at danne deres forventning til årets resultat, og på baggrund heraf foretager centercheferne kvartalsvise økonomirapporteringer i systemet. Derudover bruger centrene NemØkonomi til månedlig økonomiopfølgning på afdelingerne.

Anlæg

I 2022 er afsluttet et større projekt vedr. Pomonahuset under Socialcenter Lillebælt med plads til otte voksne og fire unge borgere med spiseforstyrrelse.

Herudover er gennemført en række mindre renoveringsprojekter, ligesom der er fulgt op på visse mangler ved tidligere gennemførte anlægsprojekter.

Planlægning og projektering af ombygning af Bihuset, døgntilbud og aflastningstilbud, er i gang. Grundkøb i Odense overvejes.

Projekt om opførelse et nyt, højt specialiseret bo- og beskæftigelsestilbud til voksne med autisme, er i gang. Der oprettes 21 pladser samt lokaler til kursusfaciliteter og ny centeradministration til Autismecenter

Social og Specialundervisning

Syddanmark på Nymarksvej i Fredericia. Byggeriet vil stå færdigt i foråret 2024 og skal guldcertificeres efter DGNB-kriterierne.

Regionen oplever øget efterspørgsel efter delvist lukkede, højt specialiserede pladser til unge i aldersgruppen 12–17 år. Socialcenter Lillebælt har igangsat arbejdet med at etablere pladser til denne målgruppe i regionalt ejede bygninger i Strib. Det nye tilbud ventes at kunne tages i brug i 3. kvartal 2023.

Socialcenter Lillebælt har ligeledes igangsat et projekt med opførelse af fire permanente boliger på det sociale tilbud i Kingstrup til borgere med senhjerneskade. Boligerne skal erstatte fire midlertidige pavillonboliger, da lovlig brug heraf udløber. Opførelsen af de fire permanente boliger er nødvendig for at tilgodese efterspørgslen efter netop denne pladstype. Byggeriet ventes at stå færdigt i forsommeren 2024.

Tværregionalt kvalitets- og forbedringsarbejde

Region Syddanmark deltager i den fælles regionale kvalitetsmodel for det sociale område. Modellen danner ramme for kvalitetssikring- og udvikling på det sociale område, da den samler forskellige kvalitetsredskaber:

I regi af kvalitetsmodellen deltager Region Syddanmark i følgende redskaber:

- Standardprogrammet med kvalitetsstandarder
- Brugerundersøgelser
- Ekstern evaluering

Over en treårig periode skal centrene foretage hhv. intern kvalitetsovervågning, brugerundersøgelse og ekstern evaluering. Hovedformålet er realimplementering af kvalitetsstandarder og læring med henblik på løbende at forbedre praksis og indsatsen for borgerne.

Kvalitetsstandarder

Kvalitetsmodellen bygger på en række fællesregionale standarder, der angiver retningen for kvalitetsarbejdet på centrene. Til at understøtte dette er der udarbejdet en række retningslinjer med anvisninger på, hvordan arbejdet skal udføres og dokumenteres. Standarderne er udarbejdet, så der sikres en sammenhæng til Socialtilsynets kvalitetsmodel og målepunkterne ved det risikobaserede tilsyn fra Styrelsen for Patient-sikkerhed. Standarderne gælder derfor for alle målgrupper på det regionale, sociale område.

Region Syddanmark deltager i ni ydelsesspecifikke standarder, nemlig:

- Kommunikation
- Indflydelse på eget liv
- Individuelle planer
- Medicinhåndtering
- Magtanvendelse
- Utilsigtede hændelser
- Faglige tilgange, metoder og resultater
- Fysisk og mental sundhed og trivsel
- Forebyggelse af overgreb.

Derudover deltager regionen i to organisatoriske standarder:

- Kompetenceudvikling
- Arbejds miljø.

Tværregionalt forbedringsarbejde

I 2020 blev det tværregionale samarbejde udvidet til også at omfatte mere systematisk forbedringsarbejde i relation til kvalitetsstandarderne. I 2022 er gennemført fire forbedringsindsatser specifikt i relation til kvalitetsstandard for Kommunikation. Denne kvalitetsstandard har til hensigt at skabe en praksis, hvor borgernes mulighed for at kommunikere med omverdenen sikres og forbedres, og at medarbejderne forstår borgernes udtryksmåder. Forbedringsindsatserne har skabt stor værdi lokalt for både borgere og medarbejdere, og der har desuden været fokus på at sprede både indsigter og løsninger til en større del af socialområdet.

Brugerundersøgelser og ekstern evaluering

Region Syddanmark deltager i de brugerundersøgelser, som finder sted tværregionalt i regi af kvalitetsmodellen. Det er undersøgelser, som indhenter viden om borgernes oplevelse af kvaliteten på de sociale tilbud i relation til udvalgte standarder i kvalitetsmodellen. I 2022 er gennemført otte brugerundersøgelser fordelt på fire centre og læring herfra drøftes både lokalt og på tværs af socialområdet.

Social og Specialundervisning

Region Syddanmark har desuden i 2022 deltaget i pilotafprøvning af et koncept til ekstern evaluering kaldet 'Makkerpar'. Metoden er en måde, hvorpå udvalgte tilbud videndeler og samarbejder på tværs af regionerne. Formålet er at undersøge og skabe læring på tilbudsniveau omkring arbejdet med realimplementering af kvalitetsstandarderne. Metoden er under evaluering, og i 2023 besluttet, hvorvidt metoden skal udrulles i større skala.

Den Syddanske Forbedringsmodel på Socialområdet

Implementeringen af Den Syddanske Forbedringsmodel på socialområdet blev påbegyndt i 2017, og siden er der afviklet adskillige større og mindre forbedringsaktiviteter.

Indtil nu er afviklet 20 forbedringsworkshops og mange mindre forbedringsaktiviteter med positive resultater, der skaber mere værdi for borgerne på det sociale område. Arbejdet med Den Syddanske Forbedringsmodel er samtidig vejen til at skabe en forbedringskultur i organisationen. Alle ledere gennemfører uddannelsesforløb i forbedringsledelse, ligesom 20 nøglepersoner og konsulenter har gennemført et kursus i forbedringsværktøjer. Der er løbende fokus på at videreudvikle både uddannelsesforløb og metoder med inddragelse af nyeste viden på området.

Udvalgte indsatsområder

Socialledelsen har i 2022 haft fokus på det tværgående arbejde på fem områder, udvalgt ud fra socialledelsens prioritering af, hvor på socialområdet der er særligt brug for tværgående fælles indsats. De fem områder er:

- Sundhed
- Kompetenceudvikling
- Kvalitet og forbedringer
- Arbejds miljø
- Fastholdelse og rekruttering.

På områderne arbejdes med konkrete mål om blandt andet at styrke implementering af retningslinjer og styrke kvaliteten i de tilbud, der leveres på området. Organiseringen på de fem områder består af et ledelsesteam og et løsningsteam på hvert område. Grundtanken er, at det er i løsningsteamet, som i høj grad består af medarbejdere tæt på praksis, at udfordringer drøftes og løsninger skabes. Det er altså de medarbejdere, der skal arbejde med løsningen i praksis efterfølgende, som indgår i det tværgående arbejde og udvikler løsninger på tværs af socialområdet.

Kerneverdier på socialområdet

I foråret 2022 er lavet et stort indsigtarbejde ud fra et ønske om at blive endnu klogere på, hvad der skaber livskvalitet for de borgere, der bor eller modtager ydelser på det regionale socialområde. Det skabte et datagrundlag med bl.a. 26 borgerinterviews, otte observationer med feltnoter fra besøg på tilbud, 17 pårørendeinterviews og en række øvrige datakilder fra borgere, pårørende, medarbejdere og ledere. Samlet er der 90 unikke datakilder med viden om borgeroplevet livskvalitet.

På baggrund af det store datamateriale er der fundet frem til seks kerneværdier, som er særlig vigtige for borgeroplevet livskvalitet på det specialiserede socialområde i Region Syddanmark.

De 6 kerneværdier for Region Syddanmarks socialområde er:

- At kunne mest muligt selv
- At være tryk
- At have et indholdsrigt liv
- At bestemme selv
- At have betydningsfulde relationer
- At kunne kommunikere.

Pr. februar 2023 har alle tilbud udvalgt 2-3 kerneværdier, som de vil prioritere i den kommende tid. De har desuden defineret konkrete aktiviteter, som skal øge borgernes oplevelse af, at kerneværdierne bliver imødekommet. Borgere og pårørende har mange steder været involveret i processen.

Ud over arbejdet med kerneværdierne på tilbuddene vil også beslutninger i socialledelsen og arbejdet i de tværgående strategiske fokusområder blive prioriteret og vinklet i forhold til, hvordan de bedst muligt bidrager til at styrke kerneværdierne.

Social og Specialundervisning

Salg af viden

Medarbejderne på regionens sociale centre har stor erfaring med og viden om specialiserede ydelser til handicappede og andre målgrupper. Der er derfor indgået aftale om salg af specialistviden til Videns- og Specialrådgivningsenheden (VISO) under Socialstyrelsen. Socialområdet leverer rådgivning og udredning under VISO inden for voksenområdet såvel som børne- og ungeområdet. De nuværende kontrakter inden for børne- og ungeområdet løber frem til medio 2025.

I starten af 2022 har socialområdet fået tilsagn om tildeling af kontrakter på fire områder på voksenområdet. Kontrakterne løber frem til og med april 2027. På tre af områderne havde socialområdet også kontrakt i den foregående kontraktperiode. På området for udviklingshæmning er socialområdet ny leverandør på voksenområdet. De fastholdte kontrakter skal sammen med den nye ses som en anerkendelse af det høje faglige niveau og efterspørgsel efter den specialistviden, der er på socialområdet.

Tilsyn

Tilsynet med driften og kvaliteten af indholdet i regionens sociale tilbud varetages af socialtilsynene. Grundet samling af tilsynskompetencen for så vidt angår delvis lukkede og sikrede institutioner varetages tilsynet med den sikrede ungdomsinstitution Egely af Socialtilsyn Øst, mens Socialtilsyn Syd varetager tilsynet med øvrige af Region Syddanmarks sociale døgninstitutioner og tilbud. Hvad angår den sundhedsmæssige behandling, der finder sted på botilbuddene, varetages tilsynet af Styrelsen for Patientsikkerhed.

Tilsynet med regionens landsdelsdækkende undervisningstilbud, Center for Høretab, varetages af Styrelsen for Kvalitet og Undervisning under Undervisningsministeriet, mens stedlige kommuner fører tilsyn med regionens øvrige undervisningstilbud for børn og unge.

Social og Specialundervisning

Regnskab 2022

Mio. kr.	Regnskab 2022		Regnskab 2021	
	Omkostninger	Indtægter	Omkostninger	Indtægter
Autismecenter Syddanmark	133,7	-130,4	126,3	-128,8
Center for Kommunikation og Velfærdsteknologi	92,6	-91,3	88,7	-90,0
Handicapcenter Fyn	307,6	-292,0	266,6	-269,1
Socialcenter Lillebælt	161,1	-150,9	148,0	-149,2
Specialcenter Syddanmark	169,8	-159,9	168,1	-169,2
Forskydninger på centrale konti	8,5	-6,0	3,9	-5,8
I alt	873,3	-830,5	801,6	-812,1
Driftsresultat (netto)		42,8		-10,5

Negativt fortegn = indtægter / positivt driftsresultat.

Årets negative driftsresultat afspejler udfordringer med at fastholde og rekruttere medarbejdere, et højt sygefravær samt et stort forbrug af eksterne vikarer, hvortil kommer utilstrækkelig styring og ledelse på nogle afdelinger. Hertil kommer markant stigende forbrugerpriser hen over året, hvorimod de udmeldte takster for 2022 er endelige og ikke reguleres i løbet af året. Endelig har to centre planlagt med et underskud, da de har haft et stort overskud fra tidligere år.

Der er udarbejdet handleplaner og iværksat initiativer for at imødekomme udfordringerne og skabe balance i økonomien, men der er afdelinger, som budgetterer med et underskud i 2023.

Aktivitet – Normeret og realiseret belægning 2022

Socialområdet	Normering Alle grupper	Børn (døgn og skole)		Voksne (døgn og dag)		I alt	
		Budgetteret	Realiseret	Budgetteret	Realiseret	Budgetteret	Realiseret
Autismecenter Syddanmark	124	96,0%	72,0%	98,0%	95,8%	97,5%	90,0%
Center for Kommunikation og Velfærdsteknologi	55	98,0%	89,8%	-	-	98,0%	89,8%
Handicapcenter Fyn	243	95,8%	99,2%	98,0%	96,8%	97,8%	97,1%
Socialcenter Lillebælt	115	92,8%	89,5%	98,0%	90,8%	96,6%	90,5%
Specialcenter Syddanmark	142	96,4%	82,1%	98,0%	97,5%	97,7%	94,3%
I alt	680	96,1%	86,6%	98,0%	95,8%	97,5%	93,5%

For de fleste tilbud budgetteres med en belægning på 98 pct. for at tage højde for kortere perioder med tomgang i forbindelse med ud-/indskrivning af borgere. På enkelte tilbud budgetteres med en belægning på 90 pct. eller lavere, hvorfor den gennemsnitlige, budgetterede belægningsprocent varierer fra center til center.

I 2022 er belægningen tæt på det budgetterede på størstedelen af døgnpladserne på voksenområdet, mens den er lavere end budgetteret på dagtilbud for voksne samt døgn- og skoletilbud til børn og unge. Belægningen på døgnpladser på voksenområdet er dog mere udfordret i 2022 end i 2021.

Den samlede, realiserede belægning i 2022 er på 93,5 pct., hvilket er ca. 4 pct. lavere end budgetteret.

Personaleforbrug og sygefravær

I 2022 har det samlede personaleforbrug været på 1.339 årsværk, hvilket er højere end i 2021.

Sygefraværet er i 2022 på 9,2 pct., hvilket er over måltallet på 6,5 pct. for det sociale område og en stigning i forhold til 7,8% i 2021. Der arbejdes fortsat med at nedbringe sygefraværet.

Regional Udvikling

Regional Udvikling

Aktivitet

Området omfatter den regionale udviklingsstrategi og opgaver inden for bl.a. uddannelse og kultur. Hertil kommer tilskud til den regionale, kollektive trafik samt kortlægning og oprydning af forurenede grunde og planlægning, tilladelser og tilsyn på råstofområdet.

Aktiviteterne, målt i kr., svarer til det budgetterede.

Budget- og aftaleoverholdelse

Aftaleoverholdelse

De årlige aftaler med regeringen om regionernes økonomi indeholder et loft for de samlede udgifter til drift. Loftet opgøres udgiftsbaseret og ekskl. renter.

Opr. udgiftsloft, ekskl. renter	482,7 mio. kr.
- lov- og cirkulæreprogram (DUT)	0,7 mio. kr.
- revideret pris- og lønskøn	16,7 mio. kr.
- oprensning af generationsforureninger (netto)	0 mio. kr.
Ajournført udgiftsloft	500,1 mio. kr.
Resultat, udgiftsbaseret, ekskl. renter	500,1 mio. kr.

Resultatet svarer til regionens andel af det aftalte udgiftsloft. For regionerne under ét ligger resultatet for 2022 under det aftalte niveau.

Region Syddanmark modtager tilskud fra staten til oprensning af generationsforureninger. Tilskuddet og modsvarende udgifter – netto 0 kr. – indgår i driftsresultatet uden at påvirke årets udgiftsloft.

Der har inden for årets udgiftsloft været et midlertidigt råderum som følge af tidsforskydninger, tilbageløb i forhold til meddelte tilsagn om tilskud m.v. Jf. aftalen om budget 2023 er i 2022 derfor udbetalt i alt 13,9 mio. kr. til de to trafikskaber for understøtte omlægningen som følgende af stigende passagertal og øgede brændstofudgifter.

COVID-19

Pandemien og deraf følgende restriktioner, fx i form af nedlukning i perioder af uddannelsesinstitutioner, øget hjemmearbejde m.v. har betydet markant færre passagerer og dermed faldende passagerindtægter. Med økonomiaftalen for regionernes økonomi for 2022 kompenserer staten for januar-februar 2022 de regionale trafikskaber for nettomerudgifter som følge af COVID-19, ikke mindst på grund af fald i passagerindtægterne. Kompensationen udbetales direkte til trafikskaberne.

Budgetloven

Regional Udvikling har fra starten været omfattet af et balancekrav, så der ikke kan anvendes flere midler, end der modtages i bloktilskud fra staten og udviklingsbidrag fra kommunerne.

Med budgetloven er overholdelse af udgiftsloftet imidlertid underlagt et ét-årigt perspektiv. I lyset heraf blev i 2012 udarbejdet regler for håndtering af tilsagn til tredje part, fx inden for Uddannelse og Kultur.

Driftsresultat

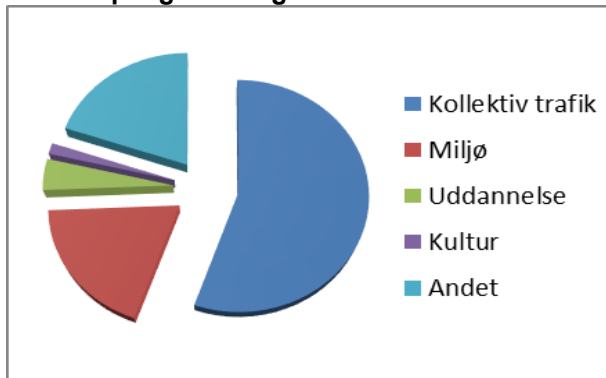
De samlede omkostninger i 2022 er på 503,1 mio. kr., inkl. andel af omkostninger til Fælles formål og administration samt renter. Da resultatet opgøres omkostningsbaseret, indgår heri også beregnede omkostninger til fx afskrivninger og feriepenge m.v.

Finansieringen i form af bloktilskud fra staten og udviklingsbidrag på kommunerne er på 500,1 mio. kr.

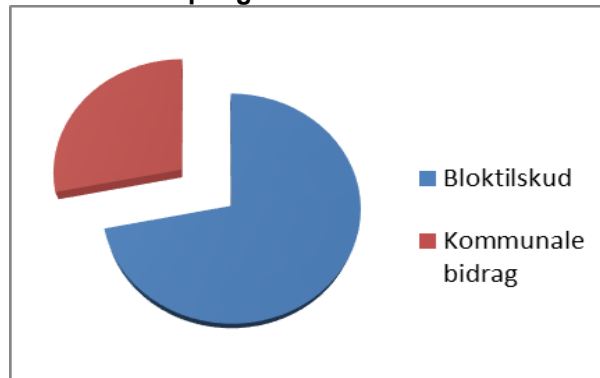
Årets resultat skal vurderes i sammenhæng med tidligere år resultater, da der for området over tid skal være økonomisk balance.

Regional Udvikling

Hvad er pengene brugt til?

Hvor kommer pengene fra?

Andet omfatter administration af regionale udviklingsopgaver, andel af fælles formål og administration (hovedkonto 4) samt fx udviklingsstrategi, internationalt samarbejde mv.

Fremtidens Syddanmark – regional udviklingsstrategi 2020-2023

Regionsrådet godkendte i maj 2020 en ny regional udviklingsstrategi – *Fremtidens Syddanmark*.

Strategien blev til i et bredt samarbejde og dialog med parter i hele regionen. I 2019 blev således afholdt fire politiske kommunemøder og fire dialogmøder med en bred kreds af relevante aktører i forskellige dele af regionen. På den baggrund er formuleret konkrete forslag til, hvilke udfordringer Syddanmark bør adressere, og hvilken fælles retning strategien skal sætte.

Som en integreret del af udviklingsstrategien er vedtaget seks delstrategier for:

- **Grøn omstilling, klima og ressourcer** – Klimastrategien "*Grøn omstilling i Region Syddanmark*"
- **Rent vand og jord** – "*Rent vand og jord i Region Syddanmark*"
- **Kompetencer til fremtiden** – Uddannelsesstrategien "*Kompetencer til fremtiden*"
- **Sunde levevilkår** – "*Innovationsstrategi for Region Syddanmark*", inkl. delstrategi for "*Sunde levevilkår*"
- **En attraktiv og oplevelsesrig region** – Kulturstrategien "*En attraktiv og oplevelsesrig region*"
- **Mobilitet for alle** – "*Syddansk Mobilitetsstrategi*".

Desuden arbejdes målrettet med fire tværgående temaer: Viden og analyser, Udvikling i hele regionen, Dansk-tysk og internationalt samarbejder samt Digitalisering.

FN's verdensmål danner ramme om strategien

Med *Fremtidens Syddanmark* er skabt en klar kobling mellem den regionale udvikling og FN's verdensmål.

Med strategien tager regionen således ansvar for regionens udvikling og et medansvar for en global bæredygtig udvikling. De regionale mål for de seks strategispor skal hver især bidrage til, at Syddanmark bl.a. handler på sociale, økonomiske og miljømæssige udfordringer og herigennem understøtter verdensmålene. Verdensmålene er gensidigt afhængige og har indbyrdes koblinger. Som ramme for den syddanske udviklingsstrategi er verdensmålene med til at sikre sammenhæng på tværs af strategispor og indsatser.

Partnerskaber centrale

Strategien skal være med til at sikre, at den regionale udvikling går den rigtige vej under hensyn til de udfordringer og muligheder, der er i Syddanmark. Strategien udstikker således en fælles retning for, hvordan dette kan ske i Region Syddanmark i et tæt samarbejde med borgere, vidensinstitutioner, kommuner og andre samarbejdspartnere.

Der er gode erfaringer med at arbejde med fælles udfordringer og muligheder i stærke partnerskaber på tværs af region, kommuner, virksomheder og uddannelsesinstitutioner. Derfor er samarbejde og partnerskaber også centrale i den nye strategi og i arbejdet med at sikre og udvikle Syddanmark som et attraktivt sted at arbejde, bo og leve, ligesom grøn omstilling og klimaindsatsen har fået en fremtrædende plads.

Initiativer til at implementere udviklingsstrategien

I perioden 2020-2023 er afsat 10 mio. kr. årligt til at realisere konkrete handlinger, som understøtter den regionale udviklingsstrategi *Fremtidens Syddanmark*. I 2020, 2021 og 2022 er rammen anvendt til 27 forskellige initiativer, herunder til

Regional Udvikling

- implementering af klimastrategien – internt og eksternt bl.a. DK2020, ph.d.-studie af grøn omstilling i Region Syddanmark, Klimafolkemødet i Middelfart, udvikling af grønne kompetencer på erhvervsuddannelserne samt udvikling af klimavenlig mad
- Danish Life Science Cluster og samarbejdsaftale med SDU om sundhedsinnovation
- mobilitetstilbud i landområderne, flere syddanskere på cyklen og forsøg med brint som brændstof til lastbiler
- Kulturtræf 2022
- forsøg med forebyggelse af unges oplevelse af stress
- medlemskab af STRING og Vadehavssamarbejdet
- projekt om udstilling af jordforureningsdata

:
Af ovennævnte initiativer er 14 afsluttet, mens 13 stadig er i gang. Regionsrådet har i december 2022 fået en samlet status for udmøntning af 10 mio. kr. puljen i 2020-2022. Supplerende hertil informeres de involverede fagudvalg løbende om status på enkeltinitiativer.

Følgende initiativer er afsluttet i 2022:

- KIC-partnerskab om kultur og kreativitet. Bevilling 2,8 mio. kr.
- Klimafolkemødet i Middelfart 2022. Bevilling 2,0 mio. kr.
- Kulturtræf i Syddanmark 2022. Bevilling 0,5 mio. kr.
- Klimavenlige og cirkulære boligforeninger. Bevilling 0,7 mio. kr.
- Fremtidens demografiske udfordringer "Nye dage". Bevilling 0,3 mio. kr.
- Det attraktive liv i landdistrikterne. Bevilling 0,4 mio. kr.
- Beregning af reduktionsstier i DK2020. Bevilling 0,3 mio. kr.

Opfølgning på udviklingsstrategien

Status og udviklingen inden for de seks strategispor følges i en samlet årlig publikation, der er forelagt regionsrådet i 2021, 2022 og 2023.

Heri beskrives nogle af de væsentligste, igangsatte initiativer inden for hvert strategispor samt den generelle udvikling i forhold til de regionale mål, illustreret ved indikatorer og nøgletal. Desuden beskrives indsatser inden for de fire tværgående temaer, der går på tværs af strategispor, samt hvordan FN's verdensmål indtænkes i de regionale indsatser.

Overordnet viser opfølgningen god fremdrift i udmøntningen inden for alle strategispor.

Ny regional udviklingsstrategi for 2024-2027

Arbejdet med en ny regional udviklingsstrategi, der kan træde i kraft fra 2024, er påbegyndt. Der har været afholdt tre temadrøftelser om strategien i regionsrådet i 2022, og udvalget for regional udvikling har i januar og februar 2023 afholdt en række møder med borgere, samarbejdspartnere og det politiske niveau i kommunerne, hvor input til den regionale udviklingsindsats har været drøftet. Et forslag til en ny regional udviklingsstrategi skal sendes i offentlig høring i efteråret 2023 med henblik på vedtagelse i regionsrådet i december 2023,

KONTUR

Den årlige publikationen KONTUR indeholder nøgletal for de 22 syddanske kommuner og for regionen som helhed og bidrager til at give et billede af udviklingen inden for udvalgte temaer som sundhed, uddannelse, beskæftigelse og klima.

Sunde levevilkår

Også i 2022 er regionale udviklingsmidler anvendt til at understøtte offentlig-privat innovation gennem medfinansiering af aktiviteter, som gennemføres af **Syddansk Sundhedsinnovation**. Samarbejdet mellem regionens driftsenheder og virksomheder understøttes af Syddansk Sundhedsinnovation, bl.a. i form af formidling af udviklingsbehov i klinikken, konkrete test- og afprøvningsforløb m.v.

Region Syddanmark har i partnerskab med SDU's Institut for Idræt og Biomekanik og Designskolen Kolding gennemført projekt '*Sundhed, kultur og natur*' i et tæt samarbejde med kommuner og foreninger. Et af resultaterne er værktøjet – *Fællesskaber i Fokus* (fif) - som skal bidrage til at øge mental og fysisk trivsel gennem fællesskaber. Resultaterne udbredes nu gennem partnerskabet ABC for Mental Sundhed, et uddannelsespuljeprojekt og blev præsenteret ved DGIs Landsstævne 2022.

Regional Udvikling

Regionsrådet har i 2022 bevilget 350.000 kr. til en analyse i regi af Sundhedens Geografi af 'Borgernes digitale sundhedskompetencer'. Formålet med analysen er at få mere viden om evt. forskellige i digitale sundhedskompetencer afhængigt af uddannelsesmæssig baggrund, køn og alder med henblik på evt. fremtidige indsatser for at øge tilgængeligheden af digitale sundhedsløsninger.

Regionen har i 2021-22 deltaget i partnerskabet 'Nye Dage – fremtidens ældreliv' sammen med bl.a. Danish Life Science Cluster, Dansk Design Center, Mandag Morgen og fire kommuner. Partnerskabet har udviklet en værktøjskasse med materialer, som gør det muligt at arbejde med scenariedesign og innovationsprocesser, hvilket bl.a. udbredes i samarbejde med innovationsenheder, kommuner og andre aktører i regionen. Regionsrådet bevilgede i 2021 300.000 kr. til partnerskabet fra Puljen til implementering af den regionale udviklingsstrategi.

Regionen har indgået en strategisk aftale med den nationale life science klynge, *Danish Life Science Cluster* med en finansiering på 3 mio. kr. om året i 2021-2023. Midlerne skal sikre, at klyngens tilbud og aktiviteter er værdiskabende for hele det syddanske sundhedsvæsen, og at der bygges på de syddanske satsninger inden for velfærdsteknologi, kunstig intelligens, drone- og robotteknologi, samt at den syddanske videnfestival WHINN videreføres. Klynges finansieres også med midler fra Uddannelses- og Forskningsministeriet, Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse og fra de øvrige regioner.

Healthcare DENMARK markedsfører danske styrker og løsninger inden for life science og velfærdsteknologi. Region Syddanmark understøtter det nationale besøgscenter i Odense, *Nation of Health*, som er et internationalt udstillingsvindue for innovationsmiljøet inden for sundheds- og velfærdsteknologi i Syddanmark og hele Danmark. Det fysiske besøgscenter er suppleret med et digitalt besøgscenter.

Dansk-tysk samarbejde og internationale forbindelser

I 2020 blev gennemført et serviceeftersyn af Region Syddanmarks internationale samarbejde med henblik på, at dette arbejde afspejler og understøtter den nye regionale udviklingsstrategi "*Fremtidens Syddanmark*".

Dansk-tyske samarbejder

På grundlag heraf blev i august 2021 indgået en fornyet partnerskabsaftale med delstaten Slesvig-Holsten. Aftalen er tilpasset den regionale opgaveportefølje efter erhvervsfremmereformen i 2018 og regionens prioriteringer i "*Fremtidens Syddanmark*".

En væsentlig finansieringskilde for grænseoverskridende dansk-tysk samarbejde er Interreg Deutschland-Danmark. Europa-Kommissionen har i maj 2022 godkendt program for Interreg 6A Deutschland-Danmark for perioden 2021-2027. Region Syddanmark er programpartner sammen med Region Sjælland og ni kredse og byer i Slesvig-Holsten. Programpartnerne har aftalt, at fastholde de organer, der er kendt fra perioden 2014-2020, herunder at Interreg-sekretariatet fortsat ligger i Kruså. Fra EU er bevilget et tilskud over den syvårige periode frem mod 2027 på ca. 700 mio. kr. Regionsrådet vedtog i september 2021 at medfinansiere programmet med ni årlige rater à 1,55 mio. kr. i årene 2022-2030.

Interreg-udvalget har i 2022 holdt sine første møder i den nye programperiode, hvor programmet fik en god start med bevilling til 21 konkrete projekter, der samlet fik tilskud på 288 mio. kr. Det er vedtaget at starte to særskilte puljer under Interreg, der skal gøre det nemmere for mindre projekter og aktører at få EU-støtte gennem Interreg. Det drejer sig om en "borgerprojektfond" og en "Pulje til Kortere Projekter". Region Syddanmark deltager i forvaltningen af begge puljer.

I 2022 har Region Sønderjylland-Schleswig (RSS) fejret sit 25-års jubilæum i arbejdet med det nære, grænseoverskridende samarbejde. RSS driver pendlerservice og virker som kontakt og samarbejde i grænselandet inden for arbejdsmarked, kultur og grænseregional udvikling. RSS har i 2022 søgt om at blive hjemsted for ovennævnte borgerprojekt-pulje under Interreg, hvilket er bevilget af Interreg-udvalget.

Repræsentanter fra en række centrale partnere har taget initiativ til at etablere en Dansk-tysk udviklingsalliance. Initiativet er en central del af fælleserklæringen mellem Region Syddanmark og delstatsregeringen i Slesvig-Holsten. Alliancen skal virke for, at grænseregionen er en grøn og bæredygtig foregangsregion, der samlet står stærkere i den nationale og globale konkurrence om udviklingsmidler, talent, kvalificeret arbejdskraft mv. og bidrager til et mere sammenhængende arbejdsmarked på tværs af grænsen. Der arbejdes pt. videre i forhold til at styrke forankringen af udviklingsalliancen, herunder særligt i Slesvig-Holsten. I budgetaftalen for 2019 er afsat 1,5 mio. kr. til at medfinansiere regionens deltagelse i initiativet.

Regional Udvikling

I forlængelse af arbejdet med FN's verdensmål i udviklingsstrategien har regionen haft en lead partnerrolle i Interreg 5A-projektet SARA. Projektet sluttede i 2022 og har resulteret i gensidig læring og udveksling af viden, som kan understøtte og kvalificere partnernes og netværkspartneres indarbejdelse af FN's verdensmål i strategiarbejde i Syddanmark, Nordtyskland og på tværs af grænsen.

Det Syddanske EU-kontor

Sammen med de syddanske kommuner har regionsrådet i efteråret 2021 besluttet at indgå en ny resultatkontrakt med det Syddanske EU-kontor, der løber til og med 2023. "Klima og grøn omstilling" og "Sundhedsområdet" er fremhævet som to ud af tre særlige strategiske prioriteringer for kontorets arbejde.

Øvrige samarbejder

Region Syddanmarks øvrige internationale samarbejde omfatter bl.a.

- medlemskab af Nordsøkommissionen, hvis formål er at fremme samarbejdet om emner af fælles interesse i Nordsøregionen som fx transport, infrastruktur, klima og fremme af kvalificeret arbejdskraft. Region Syddanmark deltager primært i arbejdet vedr. transport, infrastruktur og klima og har blandt andet arbejdet for videreførelsen af EU's TEN-T kernetet fra Trekantområdet til Hirtshals og Frederikshavn, som trådte i kraft i 2021.
- medlemskab af STRING, der er et netværk af regioner og byer mellem Hamborg og Oslo. STRING's partnere samarbejder om grøn omstilling og infrastruktur. Region Syddanmark deltager bl.a. i et initiativ om etablering af en brintkorridor i STRING's geografi sammen med en række offentlige og private partnere.
- medlemskab af Vadehavsforum, der er en organisation for lokale myndigheder, regioner, erhverv og interesseorganisationer med det formål at sikre en bæredygtig udvikling i Vadehavsområdet
- Region Syddanmark er udpeget som 4-stjernet referencested for EU-initiativet Sund og Aktiv Aldring og deltager i det europæiske netværk for at synliggøre syddanske innovationsaktiviteter for andre europæiske aktører.

Uddannelse

Uddannelsespuljen er i 2022 udmøntet ad to omgange. I 1. halvår 2022 er udmøntet tilskud på 5,8 mio. kr. til to projekter, og i 2. halvår 2022 er udmøntet tilskud på i alt 19,5 mio. kr. til seks projekter, der bidrager til at indfri målsætningerne i regionens uddannelsesstrategi "*Kompetencer til fremtiden*". Uddannelsesstrategien fokuserer på tre regionale mål:

- Adgang til gode uddannelsesmuligheder i hele regionen
- Kompetencer til livet, arbejdsmarkedet og et bæredygtigt samfund
- Uddannelsesmiljøer, der fremmer unges trivsel og sundhed.

Regionerne har fået indstillingsret over 20 pct. af EU's socialfondsmidler i perioden 2021-2027. I hele perioden svarer det til ca. 24,3 mio. kr. I 2022 blev de første 6 mio. kr. udmøntet i form af tilsagnet til projekt "Grøn omstilling", der også modtog 6 mio. kr. fra uddannelsespuljen i 2. halvår 2022 (indeholdt ovenfor).

I relation til målet i uddannelsesstrategien om "Adgang til gode uddannelsesmuligheder i hele regionen" er efter indstilling fra regionsrådet for fjerde år i træk pålagt et kapacitetsloft på Rosborg Gymnasium i Vejle for at understøtte elevgrundlaget for de mindre gymnasier i Grindsted og Tørring. Som noget nyt er endvidere pålagt et kapacitetsloft på Munkensdam Gymnasium i Kolding af hensyn til elevsammensætningen på Kolding Gymnasium.

Elevfordelingsaftalen fra juni 2021 (med tillæg i maj 2022) skal gælde fra skoleåret 2023/2024, og den giver et større ansvar til regionerne. Særligt i 2. halvår 2022 er der arbejdet med implementeringen af den ud fra aftalen vedtagne lovgivning (juni 2022). Det indebærer bl.a. en oprettelse af fire nye gymnasiesamarbejder, som erstatter de tidligere fordelingsudvalg, ligesom regionen har givet indspil til ministeriets kapacitetsfastsættelsesproces for skoleåret 2023/24.

Kultur

I 1. halvår 2022 er udmøntet tilskud på 3,65 mio. kr. til tolv projekter, der bidrager til kulturstrategiens mål om at videreudvikle og anvende de syddanske styrker inden for kultur, natur og kreativitet.

I 2. halvår er udmøntet tilskud på 2,07 mio. kr. til syv projekter, der har ansøgt den ordinære kulturpulje. Desuden er der udmøntet tilskud på ca. 3,4 mio. kr. til seks projekter inden for den tematiserede kulturpulje "Kultur i landdistrikter og mindre byer". Projekterne bidrager til at øge attraktivitet og bosætning gennem oplevelser, ligesom puljen adresserer det tværgående tema om "Udvikling i hele regionen" i den regionale udviklingsstrategi "Fremtidens Syddanmark".

Regional Udvikling

I september 2022 er afholdt Kulturtræf 2022, arrangeret af Kulturregion Sønderjylland-Schleswig, Kulturregion Trekantområdet, Kulturregion Fyn, og Region Syddanmark i samarbejde med Engelsholm Højskole, hvor også træffet fandt sted. Formålet med Kulturtræf 2022 var at samle aktører i Syddanmark og Nordtyskland til dialog og gensidig inspiration på tværs af regionen med henblik på at skabe endnu flere og større oplevelser for syddanskere og nordtyskere. Region Syddanmark medfinansierede Kulturtræf 2022 med 0,5 mio. kr.

Mobilitet

FynBus og Sydtrafik står for den offentlige, kollektive trafik i Syddanmark. De to trafikselskaber udarbejder hvert fjerde år trafikplaner – nu kaldet mobilitetsplaner – senest i 2022, som omsættes i rutenet og køreplaner. Det regionale rutenet er udformet efter de regionale principper for bustrafik, og det kommunale rutenet udformes i samspil hermed.

Regionsrådet vedtog i 2020 justerede principper for den regionale bustrafik og dermed rammerne for det regionale rutenet. De reviderede principper tilstræber større klarhed i opgavefordelingen mellem region, trafikselskab og kommuner vedr. den kollektive trafikbetjening. Trafikselskaberne står for den praktiske implementering af regionens principper, og det er deres ansvar, at den regionale busbetjening lever op til principperne.

Fordeling af tilskud til de to trafikselskaber sker ud fra en model, der fastsætter fordelingen efter objektive kriterier med udgangspunkt i bl.a. tal fra Danmarks Statistik. Fordelingen genberegnes årligt. Der er således tæt på budgetforudsigelighed i forhold til de enkelte budgetår.

Evt. mer-/mindreforbrug vedr. de regionale ruter udlignes i trafikselskaberne over de efterfølgende år inden for rammerne af regionens tilskud. Dette bidrager til stor budgetsikkerhed og driftsstabilitet for såvel trafikselskaber som region.

Den regionale kollektive trafik er fortsat økonomisk udfordret af følgerne af COVID-19 med færre passagerer og passagerindtægter som følge samt stærkt stigende omkostninger især til brændstof, bl.a. som følge af krigen i Ukraine. Derudover er begge regionale trafikselskaber ramt af store strukturelle udfordringer. Uden for de store byer, hvor de regionale ruter typisk kører, falder befolkningstallet blandt de unge, som er den største kundegruppe i busserne. Samtidig vælger en stadig større del af kunderne bilen frem for bussen.

Trafikselskaberne så derfor ind i et betydeligt underskud for 2022 og årene herefter. Ud over den oprindeligt bevilgede, statslige Covid-19 kompensation har regeringen i efteråret 2022 dog ekstraordinært bevilget 125 mio. kr. på landsplan til trafikselskaberne til dækning af manglende indtægter som følge af Covid-19, heraf ca. 11,5 mio. kr. vedr. den regionale bustrafik i Region Syddanmark. Med aftalen om regionens budget for 2023 blev det endvidere besluttet, at:

- det hidtidige krav om anvendelse af HVO-diesel på kort sigt bl.a. ved kontraktforlængelser og korte kontrakter aflyses. Trafikselskaberne får hermed godt 12 mio. kr. til disposition fra budgetaftale 2021 og 2022
- et evt. råderum i 2022 inden for Regional Udviklings udgiftsloft overføres til trafikselskaberne med henblik på at understøtte omlægningen. På den baggrund blev ekstraordinært samlet overført 13,9 mio. kr. til trafikselskaberne
- trafikselskabernes bestyrelser i overensstemmelse med regionens styringsprincip får ansvar for at sikre, at budgetudligningssaldoen for den regionale bustrafik for hvert selskab er nedbragt til max. -20 mio. kr. ultimo 2026.

Trafikselskabernes samlede underskud i 2022 endte på den baggrund på ca. 4 mio. kr.

De to trafikselskaber i Syddanmark har indledt et tæt samarbejde administrativt og mellem bestyrelserne, og der er udarbejdet et fælles visionsgrundlag. Det er fortsat Region Syddanmarks målsætning, at der arbejdes for en egentlig fusion af selskaberne, men henvendelse til kommunerne i hhv. Syd- og Sønderjylland og på Fyn har vist, at der ikke er interesse for det blandt kommunerne.

Region Syddanmark indgik i 2020 en klimasamarbejdsaftale med regeringen. Aftalen skal være med til at understøtte og accelerere den grønne omstilling af drivmidler i den regionale bustrafik samt skabe et generelt fokus på at flytte flere trafikanter til grønnere og mere bæredygtige transportformer. I aftalen forpligter Region Syddanmark sig til, at alle nye udbud af busser på regionale ruter fra 2021 skal være CO₂-neutrale eller nulemissionsbusser. Da en attraktiv kollektiv trafik i sig selv er afgørende for den grønne omstilling, er målet med aftalen, at den grønne omstilling ikke må påvirke serviceniveauet i den kollektive

Regional Udvikling

trafik. Forudsætningen for regionens målsætninger er derfor, at den økonomiske ramme er til stede, og at det er teknisk muligt.

I 2021 og 2022 er der som nævnt udbetalt i alt ca. 12 mio. kr. til de to trafiksselskaber til gradvis omstilling til CO₂-neutrale drivmidler (HVO-diesel) i eksisterende materiel frem mod kommende, langsigtede CO₂-frie udbud vedr. den kollektive busstrafik. Med aftalen om budget 2023 er den gradvise omstilling som nævnt sat i bero. Planerne for den langsigtede grønne omstilling er der dog ikke ændret ved, og alle regionale busser planlægges i 2027/28 omstillet til emissionsfri drift.

Som nævnt ovenfor under afsnittet "Initiativer til at implementere udviklingsstrategien" er i 2021 desuden godkendt to mobilitets udviklingsprojekter for i alt 3,0 mio. kr., herunder et cykelfremme-initiativ, der skal få flere syddanskere på cyklen og et initiativ med fokus på nye mobilitetsformer i regionens landområder.

Klima og grøn omstilling

På klimaområdet er der igangsat en lang række initiativer, der skal bidrage til, at regionen når målene i klima-strategien "*Grøn omstilling i Region Syddanmark*".

Et af fyrtårnene er Partnerskabet DK2020 – klimaplaner for hele Danmark, hvor alle fem regioner, Realdania, Concito og kommunekontaktrådene/KL arbejder sammen om kommunale klimaplaner, der lever op til Paris-aftalens målsætning om CO₂-reduktion. I Syddanmark er alle 22 kommuner med i projektet og den regionale indsats dækker primært analyser, viden, rådgivning og sekretariatsopgaver inden for såvel reduktion af klimagasser som klimatilpasning. DK2020-projektet udløber i 2023 og partnerne har i 2022 indledt forhandlinger om at forsætte samarbejdet.

Regionsrådet og Middelfart Kommune indgik i 2019 en partnerskabsaftale om at afholde Klimafolkemødet i 2020, 2021 og 2022. Klimafolkemødet for 2022 blev afholdt fra 1. til og med 3. september 2022 med stor succes, hvor mere end 21.000 gæster slog vejen forbi Middelfart og dermed også det største klimafolkemøde hidtil. Regionsrådet har i aftalen om budget 2023 besluttet at prioritere Klimafolkemødet. Regionsrådet behandler i marts 2023 indgåelse af ny partnerskabsaftale med Middelfart Kommune om afholdelse og videreudvikling af Klimafolkemødet for årene 2023, 2024 og 2025. Regionsrådet har samtidig godkendt medfinansiering af Klimafolkemødet for 2023 med 2 mio. kr. fra 10 mio. kr.-puljen.

I november 2022 er afholdt døgn-opstarts-workshop for det nye Life EU-projekt COHEAT2. Projektet har til formål at sætte skub i den grønne omstilling af boliger i Syddanmark gennem en fælles syddansk indsats for varmeomlægning og energireovering af boliger og bygninger uden for de eksisterende fjernvarmeområder. Ud over regionen deltager syv syddanske kommuner – Nyborg, Sønderborg, Middelfart, Svendborg, Faaborg-Midtfyn, Assens og Kolding Kommune – samt ProjectZero, Dansk Fjernvarme, PlanEnergi og EC Network. Projektets formål er at dele viden, erfaringer og best practice for at gøre omstillingen til fossilfri varmforsyning så effektiv som mulig. Projektet har særligt fokus på landområderne og mindre landsbyer, hvor husstandene ligger spredt, og udfordringerne kan være størst.

Der har været afholdt borgersamlinger i forbindelse med EU projektet CE Beyond Waste – C15 Borger-samling Bæredygtigt Forbrug, som løber frem mod 2025. Den sidste borgersamling afholdes i marts 2023 på Frederiksberg Rådhus. De fire samlinger, som har været afholdt indtil nu, er gået rigtig godt. Der har været stort engagement blandt borgerne, og stor enighed om mange af emnerne. Derudover var det åbne borgermøde, afholdt i januar 2023, en stor succes med mange deltagere – både borgere og organisationer.

Det ventes, at borgersamlingens anbefalinger ligger klar medio april, hvorefter anbefalingerne vil blive overleveret til de fem partnere i projektet: Region Hovedstaden, Region Syddanmark, Vejle, Rudersdal og Frederiksberg Kommune. På baggrund af borgersamlingens anbefalinger skal partnerne i projektet behandle anbefalingerne og igangsætte min. 5 pilotprojekter.

Miljø og råstoffer

Grundvandsindsats

Regionen prioriterer og igangsætter hvert år nye undersøgelser og oprensninger af jordforureninger, der udgør en risiko for værdifuldt grundvand.

I 2022 har regionen prioriteret 18 nye videregående grundvandsundersøgelser. Regionen har arbejdet på i alt 114 videregående grundvandsundersøgelser, hvoraf de fleste er videreført fra tidligere år.

Regional Udvikling

I 2022 har regionen desuden igangsat 33 nye indledende grundvandsundersøgelser i højt prioriterede grundvandsområder.

Regionen har siden 2016 indgået i en række partnerskaber med kommuner og vandforsyninger om pesticidforurening af grundvandet for at finde årsager og løsninger på udfordringerne for det enkelte vandværk.

Pesticidforurening af grundvand er fortsat en stor udfordring for regionens grundvandsressource, og det prioriteres derfor at deltage i tætte samarbejder med kommuner og vandforsyninger. I 2022 har regionen arbejdet med fire partnerskabsprojekter i henholdsvis én kommune og tre vandforsyninger. Kommunen og vandforsyningerne har fokus på beskyttelse af grundvandet mod fremtidig forurening, mens regionen har særligt fokus på pesticidpunktkilder samt opsporing heraf.

Overfladevand

Regionerne har indgået en aftale med staten om at screene registrerede jordforureninger for at kortlægge, om de giver anledning til forurening af overfladevand – vandløb, søer og hav – omfattet af vandmiljøplanerne. Regionerne er tilført midler fra staten i 2021 og 2022 til undersøgelse af en del af de lokaliteter, der kan udgøre en risiko for påvirkning af målsat overfladevand. Region Syddanmark har i 2021 og 2022 udført forureningsundersøgelser af 92 lokaliteters evt. påvirkning af målsat overfladevand. I 2022 har regionen gennemført undersøgelser for 4,8 mio. kr.

Undersøgelse af de resterende forurenede lokaliteter og en eventuel oprensningsindsats afventer yderligere økonomiforhandling med staten.

Generationsforureninger

I 2019 startede en række nye indsatser i forhold til generationsforureningerne i regionen. Regionens egne indsatser over for forureningerne efter Grindstedværket i Kærgård Plantage og Grindsted by er suppleret med en statslig bevilling på 50,3 mio. kr. der anvendes til undersøgelser såvel som oprensning. På finansloven for 2021 er derudover afsat 630 mio. kr. for perioden 2021-2025 til første fase i bekæmpelsen af de 10 generationsforureninger i Danmark, herunder generationsforureningerne i Region Syddanmark. For Himmark Strand er der ydermere indgået en partnerskabsaftale med Danfoss og Sønderborg Kommune om oprensning. Danfoss har i denne sammenhæng afholdt betydelige udgifter samt givet tilsagn om at betale 25 mio. kr. til selve oprensningen.

Der er i Grindsted i 2020 gennemført en registerbaseret sundhedsundersøgelse blandt borgerne. I forlængelse heraf er der i 2022 igangsat yderligere to sundhedsundersøgelser samt en opdatering af den registerbaserede sundhedsundersøgelse fra 2020. Fra 2019-2023 er der i Grindsted fokus på undersøgelser, der leder frem til mulighed for oprensning af fanen fra fabriksgrunden samt undersøgelser af, hvorvidt fanen fra Grindsted gl. losseplads udgør en risiko for Grindsted Å/Engsøen.

I Kærgård Plantage er nu startet den endelige fuldskalaoprensning af forureningen af grundvandet under gruberne.

I Himmark Strand er oprensningen under design og et udbud under planlægning.

PFAS

Udbredte fund i 2021 af stofgruppen PFAS i miljøet samt skærpelse af grænseværdier har medført en væsentlig opgave for regionen samt kommuner og stat. Gennem hele 2022 har været et stort fokus på forurening og mulig forurening med PFAS. For Region Syddanmarks vedkommende har det betydet, at flere tidlige planlagte indsatser har haft en langsommere fremdrift end planlagt.

Regionen har i 2022 gennemført en særlig PFAS-indsats på 13 lokaliteter, overvejende brandøvelsespladser, hvor der er udført indledende undersøgelser. Regionen er fra 2023 tildelt 3,3 mio. kr. ekstra til PFAS-opgaven, men det er langt fra tilstrækkeligt i forhold til opgavens størrelse.

Miljøstyrelsen forventes at komme med en national PFAS-handleplan i 2023 og det er derfor usikkert, hvor meget PFAS-indsatserne vil fylde i regionen de kommende år.

Regionen prioriterer et godt samarbejde med kommuner og øvrige aktører om vidensopbygning og undersøgelser, der lige nu er blandt de væsentligste indsatsområder.

Regional Udvikling

Den syddanske Udviklingspulje for rent vand og jord

I aftalen om budget 2022 blev afsat 4 mio. kr. årligt i 2022 og 2023 til teknologiudviklingsprojekter, som skal bidrage til effektivisering af indsatsen overfor store jord- og grundvandsforureninger som generationsforureningerne.

I forbindelse med udmøntningen af puljen for 2022 er igangsat ni udviklingsprojekter. Fire af projekterne omhandler udvikling indenfor PFAS-området med fokus på oprensningsteknologier og identifikation af og skelnen mellem forureningskilder. To projekter har fokus på renseteknologier over for generationsforureninger, to omhandler udvikling af metoder inden for pesticidområdet, mens det sidste omhandler udviklingen inden for chlorerede opløsningsmidler og omdannelsen af disse i kloakker.

Råstoffer

Regionens opgaver omfatter kortlægning af forekomster af råstoffer, udarbejdelse af råstofplaner og efterfølgende specifikke tilladelser til råstofindvinding samt tilsyn hermed. Desuden har regionen visse tilgrænsende myndighedsopgaver.

I juni 2021 vedtog Regionsrådet "Råstofplan 2020", hvori er beskrevet en række indsatser, herunder indsatser vedr. bæredygtig råstofforvaltning, hvor der er dels er lavet en ny transportanalyse og en analyse af den samfundsøkonomiske konsekvensvurdering ved brug af råstoffer. I 2022 udarbejdet en ny redegørelse for råstofområdet, som indgår i beslutningsprocessen om, hvorvidt der i 2024 skal ske en revision af råstofplanen.

Gennem de seneste år er der sket en stigning i antallet af henvendelser vedr. ændring af arealanvendelse. Denne stigning er sket til trods for, at der i Råstofplan 2020 er udlagt 8200 ha mindre end i den foregående plan. Hvor der i 2018 var 29 henvendelser, var der i 2022 90 henvendelser.

I 2022 er afgjort ni ansøgninger om tilladelse til råstofindvinding. Der er givet afslag på en ansøgning, da det lå uden for graveområde. Der er også meddelt ti screeningsafgørelser efter Miljøvurderingsloven og behandlet seks ansøgninger om dispensation om tilførsel af jord til råstofgrave. Der er ved udgangen af 2022 165 aktive råstoffilladelser. Der er udført 24 tilsyn i 22 råstofgrave. Det blev konstateret, at forholdene er i orden ved langt de fleste råstofgrave.

Regnskab 2022

Mio. kr., netto	Regnskab 2022	Budget 2022		Regnskab 2021
		Oprindeligt	Ajourført	
Kollektiv trafik	278,8	247,8	264,9	246,6
Kulturel virksomhed	7,7	8,1	8,1	7,0
Uddannelse	22,0	25,1	25,1	22,4
Miljø/jordforurening	95,2	92,8	101,0	86,7
Øvrige omkostninger m.v.	99,4	108,2	102,2	110,9
Omkostninger i alt	503,1	482,0	501,4	473,1
Bloktilskud	-359,3	-341,9	-359,3	-332,8
Kommunale udviklingsbidrag	-140,9	-140,9	-140,9	-138,4
Finansiering i alt	-500,1	-482,7	-500,1	-471,3
Driftsresultat	3,0	-0,7	1,2	1,9

Fortegn: Driftsresultatet: - = finansiering større end omkostninger.

Personaleforbrug

Det samlede personaleforbrug er på 110 årsværk.

Region Syddanmark
Damhaven 12, 7100 Vejle
Tlf. 7663 1000

» www.rsyd.dk

17832 - Grafisk Service, Region Syddanmark - 01.2023

*Forsidebilleder (fra venstre):
Foto fra Red Star Photo
Foto fra OUH Odense Universitetshospital
Foto fra Handicapcenter Fyn, Låddenhøj*